

BRITAI TRAUKIASI IŠ AZIJOS

FINANSINIAI SUNKUMAI VERČIA BRITUS GREICIAU TRAUKTIS IŠ INDIJOS VANDENYNO PAKRAŠČIŲ NEGU BUVO ANKSČIAU NUMATYTA. — TAI SUDARO POLITINĘ TUŠTUMĄ, Į KURIĄ ŽVALGOSI IR KINIEČIAI IR SOVIETAI

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Praėjusių metų liepos mėn. britų Gynimo Sektorius Denis Healey paskelbė, kad britų karinės pajėgos, esančios Rytus nuo Suezio būsiančios atitrauktos ateinančio dešimtmečio viduryje. Išimtis būsimi padaryta tik Hong Kongui, kurio administravimas britams duoda pelno ir esančioje būklėje yra naudingas Raudonajai Kinijai. Tai būsimas pagrindinis posūkis britų istorijoje -- 'a watershed in British history'. Ateityje britai visą dėmesį kreipsią į Europą, ir tas pasikeitimas turės įtakos ir į karinę politiką.

Pablogėjusi ūkinė būklė tačiau neleido laukti iki sekančio dešimtmečio -- pasitraukimas būsimas baigtas 1970 ar vėliausiai 1971 metais. Plačioje srityje nuo Vietnamo iki Arabijos krantų liks tuštuma -- power vacuum, kurią bus sunku užpildyti vietos valstybėms, visom turinčiom didesnių ar mažesnių sunkumų, Irano (Persijos) šachas bando sulipdyti naftą gaminančių arabų valstybių sąjungą, kad apsigintų nuo mažiau pasiturinčių kaimynų kėslų. Tuo kaimynus tačiau aktyviai ir atvirai

paremia Sovietų Sąjunga. Kai Saudi Arabijos karalius už 141 milijono dolerių pašalpą išsiterė iš Egipto Nasserio toje kariuomenės atsaukimą iš Jemeno, vadinamą respublikonų režimą toje valstybėje visai atvirai parėmė sovietai. Žodžiu, tuštuma traukia. Tai kartu liudija, kad JAV užsiangažavimas Vietname buvo reikalingas. Nė viena to rajono valstybių, išskyrus Japoniją, nėra pajėgi atsilaikyti spaudimui iš Šiaurės -- Raudonosios Kinijos ar Sovietų Sąjungos tos srities vakarinėje pusėje.

Nors numatomas britų traukimas kelia nemažą susirūpinimą ateitimi JAV-bėse, iš pačių britų pusės jis atrodo visiškai logiškas ir būtinas. Jei nėra lėšų išlaikyti kariuomenei, ją reikia paleisti ar grąžinti namo. Juo labiau, kaip kad konstatavome anksčiau, britai savo ateitį nori surišti su Vakarų Europos ateitimi.

Į amerikiečių nepasitenkinimą tuo pasitraukimu britai gali atkirsti, kad Washingtonas visą laiką patarinėjo Londonui trauktis iš imperijos likučių ir koncentruotis į Europą. Vakarų Euro-

pos valstybėms, į kurių bendrąją rinką britai labai norėtų įstoti, (tačiau tam ir toliau priešinasi de Gaulle), D. Britanija, be jokių išipareigojimų užsieniuose ir buvusiose kolonijose, atrodo patraukliau negu su tais išipareigojimais.

Vakarų Europa, kaip ūkinis ir ateities politinis vienetas, jungias per 200 milijonų žmonių ir galingą pramonę, be abejo, ateityje vėl galės suvaidinti žymų vaidmenį ten, iš kur dabar pasitraukė britai, nors žinoma, kiek kitokia forma ir kitais būdais.

Paskutiniu laiku ir britų igulos, kaip kad parodė įvykiai Adene, nesugebėjo išlaikyti tvarkos ir užtikrinti daugiau ar mažiau teisėtą ir tvarkingą valdžios perdavimą savo palikuonims. Sukliamos riaušės, kurių pasekoje kaip taisyklė, įsigali komunistai ar jų šalininkai. Reikia neužmiršti, kad įvykiams leidus bėgti įprasta vaga ir pasitenkinant vien prekybos ryšiams, pasiturinčios pramoningos valstybės iš jų daugiau uždirba negu vadinamieji 'atsilikusieji' ar 'neišsivystę' kraštai. Rezultate, turtingi kraštai turtėja, o neturtingi vis daugiau kenčia nuo augančio vargo. Už tat nenorint visą vadinamą 'atsilikusių' pasaulį užleisti sovietų ar kiniečių įtakon, ir Vakarų Europa turės rasti kokią būdą prisidėti prie to pasaulio atkūtimo savo pačios naudai.

Jau dabar Prancūzija praktiškai palaiko visas savo buvusias kolonijas virtusias nepriklausomomis valstybėmis, nors ir neturi dažnu atveju jokios įtakos į jų užsienio politiką. Prancūzija išsiterė įvairių nuolaidų savo buvusioms kolonijoms ir iš Bendrosios Rinkos. Vakarų Vokietija turi savo pačios atsilikusių kraštų rėmimo

Vasario 16 Gėmnazijos choras gieda kalėdines giesmes Kučių parengime. Chori vadovauja muzikos mokytojas Kazys Motgabis.

KANADOJE ORGANIZUOJASI "TREČIOJI JĖGA"

Kanadoje žinomas ir spėjus išpopuliarėti parlamento narys Paulius Yuzykas iš Vinipego ruošiasi sušaukti plačios apimties tų tautybių atstovų konferenciją, kurios neįeina į Kanados "steigėjų grupę", t.y., be anglų ar airių ir prancūzų. O tų tautybių imigrantai sudaro jei ne trečdali, tai tikrai ketvirtadalį visų Kanados gyventojų. Toji Kanados piliečių grupė neveltui ir vadinama "trečiąja jėga".

Senatorius P. Yuzykas ir sako, jog atėjo laikas pademonstruoti ir išpėti Kanados vyriausybę ir visus vadovaujančius sluoksnius, jog "esame dalis Kanados" ir kad pats tinkamiausias mo-

mentas parodyti, kad anglų ir prancūzų ginčė, abiejų kalbų, kultūrų ir politinių santykių raidoje laikas įsiterpti tiems, kurie taip pat turi svarų balsą Kanados atečiai ir pažangai.

Senatoriaus idėjaipritarimą jau parodė spauda keliais tuo reikalu vedamaisiais ir kt. straipsniais, nekalbant jau apie pritarimą įvairių tautybių imigrantų vadovybėse. Tik "The Star Weekly Magazine" -- Kanados savaitraštis šoko užliuluoti, kad prancūzų iškovojamos teisės ir vis platesni reikalavimai ne užčiaupia tų teisių, kurias turi kitos tautybės, prisibijančios likti antrosios eilės piliečiais. Ta baimė esanti suprantama, tačiau be pagrindo, nes prancūzų separatistinėmis idėjomis nemanoma iš kitų tautinių grupių atimti tai, ką jos jau turi, be to, prancūzų padėtis esanti ir taip skirtinga, kada jų kalba oficialiai yra pripažinta valstybine kalba Quebeco provincijoje ir Kanados parlamente.

"Maclean's" žurnale, svarstant senat, Yuzyko idėjas, ne tik kad prita-

riama jo sumanymams, bet išeinama net su konkreciais pasiūlymais. Būtent, siūloma provincijų švietimo ministerijoms į vid. mokyklų pro-

(Nukelta į 2 psl.)

IŠ VISO PASAULIO

● PREZ. JOHNSONO patarėjai kalba, jog siekiant perrinkimo į prezidentus, Johnsonas laimėtų 55 nuoš. balsų. Tai nebūtų lengvas ir savaime ateinąs laimėjimas. Žiauri politinė kova tik lemty tikrą laimėjimą. Tačiau, Amerikos politikos raida iki rinkimų nulems, ar Johnsonas stos į kovą, ar ne. Be to, jis savo sprendimo neprivalo paskelbti iki demokratų partijos konvencijos.

Tuo tarpu kiti kalba, jog tik Vietnamo padėtis nulemsianti prezidento apsisprendimą. Prezidentas negalys pabėgti iš posto karo metu.

Baltųjų rūmų agentai gi uoliai veikia, važinėdami iš vieno miesto į kitą, kad tik sudarius palankias Johnsonui delegacijai demokratų konvencijai.

Ir aišku, kodėl. Todėl kad demokratai dar neturi kito kandidato, kai tuo tarpu respublikonai turi jų visą eilę.

● KALBAMA, kad Anglijos premjeras Wilsonas yra įsitikinęs (remiantis jo turimais šaltiniais), jog Vietnamo karas galės užsitersti vienas ar net dvejat metų, kol komunistai įsitikinsią negalį to karo laimėti.

● SERGEI K. ROMANOVSKI, Kremliaus "kultūrinų mainų" politikos vadovas, buvo dar viena auka Kremliuje vykusio "valymo". Šalia jo, paliuosuotas ir Tass žinių agentūros direktorius Gorijunov. Pašalinta dar viena eilė aukštesnių pareigūnų. Spėjama, kad visi jie buvo KGB vadovo Semičastny grupėje. Nors laikoma, kad tuo stiprinamos Brežnevo ir Kosyginos pozicijos, tačiau ir Chruščiovas iki paskutinės valandos nežinojęs, kas jo laukia...

● SICILIJOJE įvykęs žemės drebėjimas pareikalavo virš 500 gyvybių. Tūkstančiai žmonių liko be pastogės.

● GUATEMALOJE teroristai nužudė 2 JAV kariuomenės atstovus. Sostinėje paskelbtas išimties stovis.

● Š. VIETNAME atstovas Paryžiuje pareiškė, kad Hanoi sutiktų kalbėtis dėl taikos, jei JAV sustabdytų bombardavimus ir susilaikytų nuo bet kurių karo veiksmų.

ŠIANDIEN IR RYTOJ

"DABAR reikia pereiti į priešpūlį". Žmogus, kuris maldauja rusus ir kinus susitaikinti, bent ribotam laikui, kad galima būtų padėti Vietkongui, vadinasi Kim Il Sung. Jis vadovauja Šiaurės Korėjai ir sakosi pasiruošęs Vietnamą pasiųsti savo "savanorius", o belaukiant pasiryžęs atnaujinti puldinėjimus prieš savo kaimyną -- Pietinę Korėją, kurios pasieny per paskutiniuosius du mėnesius nebuvo incidentų.

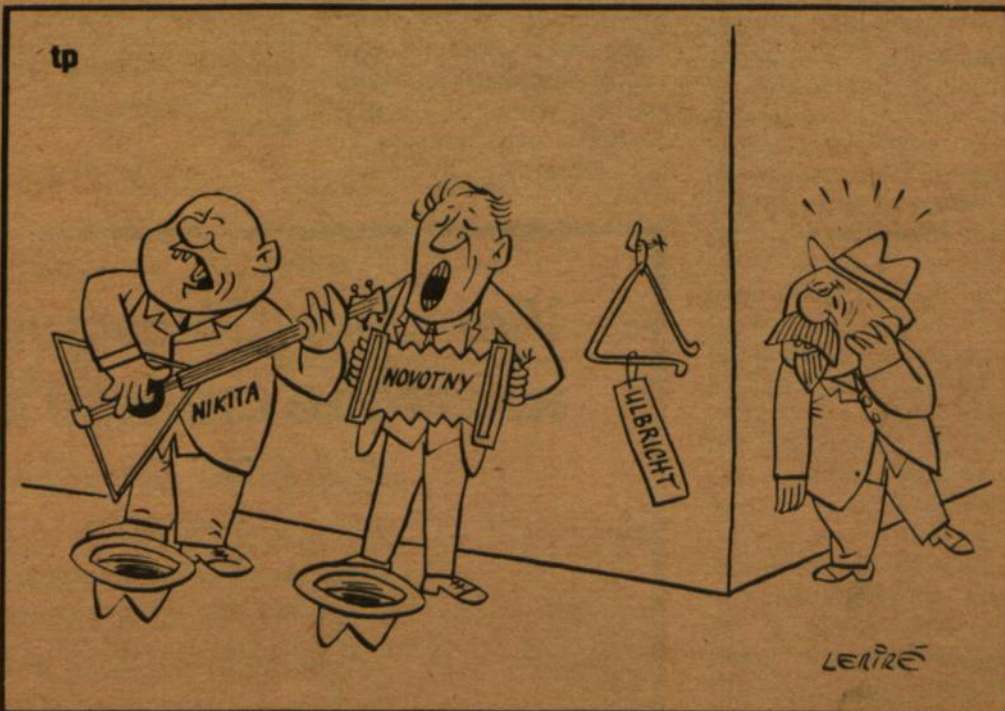
Korėjiečių komunistų lyderis galvoja, kad tokia akcija atėjęs patogus momentas, nes Pietinė Korėja vis daugiau siunčianti karių į Vietnamą. 1965 m. pabaigoje prie Saigono išsilaipino pirmoji korėjiečių Tigry kuopa. Dabar korėjiečių Vietname jau yra 46,000, o greit bus 50,000, neskaitant 18,000 civilių, kurie tarnauja amerikiečių karinėse bazėse. Dvi korėjiečių divizijos Tigry ir Dragonų. Vietname kontroliuoja 7000 kv. km, turtingiausią ryžių rajoną ir gina nuo komunistų 1,200,000 vietnamiečių. Tai vienintelis rajonas Vietname kur galima saugiai keliauti, be didesnės rizikos, net ir naktį, o per paskutinius rinkimus net 93% gyventojų balsavo.

Korėjiečiai jau nužudė 11,000 vietkongiečių, tai yra dešimt kartų daugiau negu patys neteko savo vyrų. Korėjiečių vadas gen. Choe Myong Sin "valymą" supranta savotiškai ir U.S. News and World Report rašė: "Jų (korėjiečių) darbo metodas kiek skirtingas nuo mūsų".

Kai amerikiečiams kiekvienas vietnamietis miręs yra vietkongas, tai korėjiečiams "Kiekvienas gyvas vietnamietis yra vietkongas". Jie nesiskaito su represijomis ir jei civiliai atsikaso kolaboruoti, sudegina išstius kaimus. Korėjiečiai, priešingai amerikiečiams, retai kada naudoja artilerijos priedangą ir veikia nedideliais patruliais, panaudodami panašią partizaninę taktiką, kaip ir Vietkongas.

Korėjiečių pulkininkas Paa išaiškino savo dalinių pasisėkimo priežastį: "Mano vyrų rankos nesurištos jokia taikinga koegzistencija, kuri varžo amerikiečius". Ir į klausimą, kodėl korėjiečiai paima tiek mažai belaisvių komunistų, atsakė paprastai: "We kill them before".

LIETUVOJE, vienoj mokykloj, mokytojo paklaustas koks yra skirtumas tarp kapitalizmo ir komunizmo, mokinius paaiškino: -- Prie kapitalistinio režimo kai kurie privileijuoti asmenys turi viską, tuo tarpu pas mus visi žmonės nieko neturi!... (vg)

Sekantis?...

KAS NAUJA VIETNAME

Grupė žurnalistų nesenai lankė amerikiečių bazes Vietname, dalyvavo kečiose kautynėse ir turėjo progos susipažinti su tikrakrašto padėtimi. Vienas jų, Max Clos, kuris Vietname lankosi ne pirmą kartą, galėjo palyginti esamą padėtį su anksčiau buvusia. Čia spausdiname jo reportažo ištrauką.

Tik įlipus į amerikiečių karinį transporto lėktuvą, pajutome karo atmosferą, rašo Max Clos. Lėktuve sėdynių nebuvo, tad reikėjo sėdėti ant grindų susispaudus. Kas šešios pėdos skersai buvo pravesta nailoninė juosta, kad lėktuvui staiga leidžiantis, galima būtų už ko laikytis.

Lėktuve buvęs seržantas davė nurodymus:

"Jei mums tektų nusi-

sukti sprandą, skubėkite prie išėjimo. Lėktuvai gali užsidegti per dvidešimt sekundžių. Tie, kurie nespės iššokti pro užpakalines duris, tegu bando pro šonines, bet palaukite, kol propeleriai nustos suktis, nes kitaip būsite sudraskyti į gabalėlius. Tie, kurie turite ginklą, neužmirškite pasiimti su savimi. "Charlie" (taip vadinami vietkongiečiai) gali mums padaryti vizitą. Dar vienas dalykas, jei kas jaučiasi blogai, tegu laikosi ir bando užmigti. Tiekrieprieterš, turės prieš išlipdami išvalyti savo vietą. Tai viskas".

Max Clos pasižiūrėjo aplink. Grupėje buvo apie trisdešimt amerikiečių žurnalistų, kurie ramiai kramtė gumą ir skaitė "Playboy", kiti buvo korėjiečiai, filipiniečiai, thailandiečiai, keli europiečiai, ir trys ar keturi vietnamiečiai, bet jie neklausė seržanto kalbos, nes nesuprato angliškai. Pagaliau ir mokančiam buvo nelengva suprasti motorams ūžiant. Lėktuvo sienos drebėjo.

Šis karas, kuriam nenorima duoti karo vardų, Amerikai kasmet kainuoja virš 30 milijonų dolerių. Čia sumobilizuota pusė milijono amerikiečių karių ir virš 700,000 vietnamiečių, neskaitytą dar poros divizijų korėjiečių ir australų. Ir šita milžiniška jėga nepajėgia nugalėti juodai apsirengusių žmonių, kurie neturi nei elektroninių aparatų, nei lėktuvų, nei pinigų. Bet turi techniką, kurios baltasis žmogus dar neišmokė prisitaikinti, tai guerilla, arba partizaninio karo metodai. Statistinėmis skaičiais buvo įrodyta, kad jie nugalėti, kad jiems nebėra prasmės tęsti karo, nes jį pralaimėjo ir turi prašyti taikos. Bet jie vis kartoją "ne" ir toliau tęsia karą, nors ir negali laimėti, ir dar turės metus kitus kariauti.

Vietkongo atstovas Europoje dr. Pahm Ngo Tach yra pasakęs: "Mes žinome, kad tai bus sunku ir tęsis ilgai. Bet mes pasiruošę laikytis iki galutinės pergalės".

1964 m. amerikiečiai galvojo karą laimėti per metus laiko tik duodami Pietų Vietnamo armijai savo patarėjus. 1965 m. išlaipinus Vietname pirmuosius amerikiečių karinius dalinius, buvo tikėtasi savo "boys" sugrąžinti 1965 m. Kalėdų šventėms. Dar prieš metus Pentagono ekspertai tvirtino: "Nebėra Vietnamo karo. Vietkongas sumuštas". O gen. Westmoreland užtikrintu balsu sakė: "Vietkongas nebėgi stoti atviran mūšinė ilgiau 24 valandų, nes jis nebėgi surinkti užtenkamai žmonių ir medžiagos".

Po to prasidėjo visuotinas valymas nuo Camau iškyšulio iki 17 paralėlės. Bet šita juodai apsirengusių žmonių armija, kurią visi buvo pripažinę sumušta, per-

ėjo į kontraofensyvą prie Dau Tieng, Loc Ninh, Con Thien, Dak To ir kitose vietose, kurios negavo garbės būti paminėtos. Tiesa, kiekvieną kartą Vietkongas su dideliais nuostoliais buvo atmuštas. Amerikiečių armijos neleido Vietkongui prasiveržti ir išnaudoti laimėjimo. Vietkongas visur susilaukė milžiniškų nuostolių, bet faktas lieka, kad ši sumušta armija dar vistebelai ko iniciatyvą savo rankose. Kiekviena akcija Vietkongui kainuoja šimtai ar tūkstančiai gyvybių, bet gen. Giap įrodo, kad jo armija tebeegzistuoja ir kasdien vis daugiau žūsta amerikiečių.

Vienas amerikiečių štabo karininkas žurnalistams paaiškino: "Vietkongas daro savižudiškus puolimus, visiškai nepateisinamus, kurie jam nieko neduoda. Jų nuostoliai yra dideli ir jie neatsiekia jokio karinio rezultato. Jie nepajėgia išlaikyti kautynių ritmo. Vieną dieną jie visiškai sunyks". O gen. Westmoreland pareiškė: "Už dviejų metų bus galima pradėti amerikiečių kareivių repatrijavimą".

Saigone žmonės apsimeta tuotiki. Artėją JAV prezidento rinkimai neleidžia kitaip kalbėti, kaip tik apie užtikrintą pergalę.

Kitas amerikiečių pulkininkas žurnalistams užtikrina, kad per paskutinius metus Vietkongas nelaimėjo nė vieno mūšio ir pabaigoj 1968 metų gal būt jis dar turės keletą bazių Laose ar Combodijoje, bet Pietniam Vietname pasiliks tik nereikšmingos partizanų bandos, galinčios daryti mažus užpuodinėjimus, bet nieko daugiau".

Amerikos ambasadoje Saigone Max Clos iš vieno attache patyrė, kad esama padaršinančių ženklų, ypač po to, kai buvo išrinkta nauja Vietnamo vyriausybė ir perorganizuota vietnamiečių armija, nušalinant negabius karininkus. Svarbiausioji problema esanti atstatyti vietnamiečių pasitikėjimą savo vyriausybe. Amerikiečiai negalės pasitraukti anksčiau, negu Vietnamas bus tvirtas. Kitaip visos dėtos pastangos nueitų niekais.

Bet toks optimizmas priimamas su rezervu. Dauguma amerikiečių laikraštininkų Vietname netiki į pergalę. Esami santykiai tarp armijos ir laikraštininkų primena

Lithuania: It's a swinging scene

Though under Soviet rule, the Baltic people display independence of spirit and desire for the lively life

By George Anne Geyer
Daily News Foreign Service
VILNIUS, Lithuania — The
Lithuanian scene

Tokia antraštė Chicago Daily News penktadienį, sausio 12 d., paskelbė savo bendradarbių George Anne Geyer išpūdžius iš Lietuvos. Nors aplamai imant jos ligšioliniai reportažai iš Sovietų Sąjungos bolševikų revoliucijos 50 metų sukakties proga buvo gana naivūs ir dažnai bolševikų propagandos įtaigoti, ji pavergtoje Lietuvoje visdėlto pastebėjo nemažą skirtumą nuo likusios Sovietų Sąjungos, kas gerai išreiškta jos straipsnio paantrašėje.

Lietuviai jos pranešimą skaitė turbūt dažnai nusišypsodami. Pavyzdžiui, kad ir tokią vietą skaitant:

"Jis -- sakė amerikiečių žurnalistai rašytojų sąjungos pareigonis Algis Chekuolis apie vieną savo kolegą -- buvo 1940 metais iškistas į kalėjimą, nes jo tėvas buvo vadovaujantis fašistas".

"Kalėjime jis virto komunistu, nes buvo paveiktas nepalankiamu komunistų tikėjimu tų, kurie kartu kalėjo. Šiandien jis skuta savo galvą kaip simbolį to, ką Lietuva perkentėjo".

"Nuostabu tačiau -- rašo toliau pati Georgie -- kad visa Lietuva tačiau neskuta sau galvos nepaisant to, kas buvo praeityje ar dabar keičiasi".

Lietuvoje esą net kažkas panašaus į "beatnikus", kiekvienu atveju matosi ilgais plaukais apaugusių vyrų.

Apie Lietuvos praeitį "Once Major European Slavic power", autorė turi gana miglotą supratimą. Bet būdama iš prigimties pastabi, ji turėjo konstatuoti, kad prie Vilniaus puikių (excellent) restoranų ir naktinių klubų susirenka mi-

nios žmonių, kurias stumdo durininkai (big gruff doormen, like sullen dogs) ir net muša...

Idomi jos ta pranešimo vieta, kuri ji kalba apie apsilankančius iš Amerikos. Tokių praeitais metais buvę apie 300. Tačiau prieš išėję ir ypač Ameriką varoma smarkoka propaganda:

"Vilniaus kinuose galima pamatyti filmą apie grįžtančią išėję (a Lithuanian exile woman returning). Ji pavaizduota kaip paskutinė kvailė

(a bumbling idiot), kuri nesugeba savo rankose išlaikyti mikrofono, kai buvo pakalbinta aerodrome. O apsilankęs Amerikos Lietuvių krepšinio vienetas buvo atvaizduotas su aiškia sugestija, kad jis žaidžiant suka."

NAUJOS, IDOMIOS KNYGOS!!! UŽSISAKYKITE PER DIRVĄ!!!

V. Šliogeris — A. SMETONA — ŽMOGUS IR VALSTYBININKAS	\$2.00
O. J. C. Norem — TIMELESS LITHUANIA	\$4.00
B. Armonienė — PALIK AŠARAS MASKVOJE	\$3.00
St. Yla — MODERNI MERGAITE	\$4.00
K. Donelaitis — METAI (THE SEASONS)	\$3.00
Vytė Nemunėlis — MESKIUKAS RUDNOSIUKAS	\$3.00
Red. K. Barėnas — TREČIOJI PRADALGĖ LITERATŪROS METRAŠTIS —	
minkštais viršeliais	\$3.15
kietais viršeliais	\$3.75
Gr. Šimukonienė — SU DAINA —	
Lietuviškų dainų rinkinys	\$2.00
J. Budrys — KONTRŽVALGYBA LIETUVOJ	\$2.50
J. Švaistas — DANGUS DEBESYSE	\$3.00
Pr. Alšėnas — MARTYNAS JANKUS	
minkštais viršeliais	\$3.00
kietais viršeliais	\$4.00
R. Skipitis — NEPRIKLAUSOMA LIETUVA	\$7.00
Dagys — SKULPTŪRŲ IR PAVEIKSLŲ REPRODUKCIJOS	
(angliškų įvadu ir parašais)	\$6.00
A. Vaičiulaitis — GLUOSNIŲ DAINA —	
PADAIVIMAI	\$2.50
J. Mekas — PAVIENIAI ŽODŽIAI — POEZIJA	\$4.00

Visa eilė kitų poezijos, beletristikos ir prisiminimų knygų.

Užsakant knygas, prie kainos prašome prijungti 25 c. pašto išlaidoms.

Rašykite:

DIRVA,
6907 Superior Avenue,
Cleveland, Ohio 44103

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6
CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9
TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMĄ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKE — ĮSITIKINSITE.

Po to prasidėjo visuotinas valymas nuo Camau iškyšulio iki 17 paralėlės. Bet šita juodai apsirengusių žmonių armija, kurią visi buvo pripažinę sumušta, per-

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Monday, Wednesday and Friday except in case of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00, Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00. Dirva išeina: tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

STUDENTIŠKOJI AKCIJA

Neseniai įvykęs Lietuvos Studentų Sąjungos suvažiavimas Baltimorėje, šalia kitų nutarimų, įpareigojo savo organizacijos skyrius "pasirūpinti, kad kiekviena jų ribose esanti biblioteka užsisakytų Lituanus žurnalą, Lituanus Fondacijos planuojamą leisti "Studies in Lithuanian History and Culture", Lietuvos Enciklopediją anglų kalba, Manyland Books knygyno leidinius ir įvairias kitas anglų kalba apie Lietuvą knygas pagal skyriams Centro Valdybos patiekiamą sąrašą".

Šis sveikintinas įpareigojimas turi dvi teigiamas puses -- vieną, kuri didesniai skaičiui bibliotekų užsakant knygas pagelbsti leidėjams, kitą -- jau propagandinę.

Didžiosios knygų leidyklos turi ir didelius jų tiražus dėka skaitlingų bibliotekų užsakymų. Daug padeda ir t.v. knygų klubai. Knygomis apie Lietuvą tas kelias sunkiau prieinamas. Bet joms atdaros durys tada, kada imamas tokių žygių, kurie Lietuvos Studentų S-gos suvažiavime buvo iškelti.

Žinoma, čia neužteks vien tik to nutarimo ir jo paskelbimo. Mūsų studentija savo skyriuose turės būti paskatinta, paraginta ir paremta to nutarimo įgyvendinimui. Ir šis darbas turėtų būti ne vienkartinis, o nuolatinis skyrių valdybų įsipareigojimu. Toje akcijoje labai galimas įtraukimas ir lietuvių kalba leidžiamų leidinių tose bibliotekose, kurių aptarnavimo ribose gyvena pakankamas lietuvių skaičius ir yra pakankamas tų knygų poreikis.

Kitas, jau terminuotas uždavinys mūsų studentijai ir profesūrai išplaukia iš JAV LB Centro Valdybos. Tos valdybos kreipimosi į lietuvių akademikus žodis yra toks:

"Nepriklausomos Lietuvos valstybės atstatymo darbų sąraše išskirtinos reikšmės turi mūsų gyvybinių interesų pristatymas svetimiesiems, kurių parama mums yra viena iš būtiniausių sąlygų kraštui laisvės siekiant.

Lietuvių išeivija šiai darbų sričiai visuomet skyrė atitinkamą dėmesį, tačiau galimybių išnaudojimas daugumoje ribojosi tik politine plotme, nuošaliau paliekant visuomenininkus, kultūrininkus, mokslininkus ir kitus intelektualus, kurie viešosios nuomonės formavime ir įtakingumu kartais pralenkia ir politikus. Svetimų tautų intelektualų palankumas mūsų interesams yra didžiai vertingas ir todėl visomis galimomis priemonėmis siektinas.

Amerikiečių intelektualų elitą daugumoje yra sutelktas įvairių paskirčių aukštosios mokyklose, kuriose taip pat yra auklėjama šimtai tūkstančių būsimųjų Amerikos gyvenimo vairuotojų. Tose institucijose taip pat studijuoja ir profesūroje dirba nemažas skaičius lietuvių ir turi geras sąlygas sudaryti ryšius su svetimąja akademine aplinka. Jubiliejinė Vasario 16-toji yra išskirtinai tinkama proga, kuri, turimų ryšių pagalba, gali ir turi būti išnaudota mūsų gyvybinių reikalų pristatymui Amerikos akademiniame pasauliui.

JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba šia proga kreipiasi į visus lietuvių akademikus, profesorius ir studentus ir nuoširdžiai kviečia juos šiais metais Vasario 16-tos minėjimus suruošti savo kolegoms aukštosiose mokyklose, kuriose tik randasi lietuvių ir kur yra galimybių šiai idėjai įgyvendinti. Nėra abejonės, kad ši mūsų lietuvių akademikų nuoširdi iniciatyva, ypatingai šiais ju-

Koks yra santykių su kraštu pagrindas

Lietuvos diplomacijos šefo, S. Lorzaičio žodis, pasakytas per radiją Naujųjų Metų proga.

Naujieji metai, kuriuos sutinkant aš nuoširdžiai sveikinu lietuvių, bus mūsų tautai reikšmingi. Vasario 16 dieną sueis 50 metų nuo svarbiausio Lietuvos naujosios istorijos įvykio -- mūsų nepriklausomos valstybės atstatymo, paskelbto Vilniuje 1918 metais. Šis įvykis buvo ir lieka visos tautos valios išraiška, būtent, jos valios atgauti savo nepriklausomybę, nuo kurios mūsų tauta niekada nebuvo atsisakiusi, ir laisvai bei nepriklausomai gyventi, taikiai bendradarbiaujant su kitomis tautomis. Taip anuo metu buvo nusprendusi lietuvių tauta ir šį savo sprendimą ji vėliau vieningai įvykdė, tvarkydama ir tobulindama Lietuvos valstybę, kurios nuolatinė ir didelė pažanga buvo pagrindas mums patiems tikėti mūsų tautos sugebėjimu savistoviai valdytis, o svetimiesiems tą sugebėjimą pripažinti.

Nepriklausomybės atstatymas atvėrė Lietuvai naują istorijos laikotarpį, kuris, nežinint dabartinės sovietų primestos mūsų kraštui karinės okupacijos nėra užbaigtas. Jis tęsiasi ir tęsis, nes yra gyvas lietuvių širdyse laisvės troškimas, pagarba kilniai Lietuvos praeičiai, pasitikėjimas savo sena civilizacija, atsparumas rusų ir komunizmo pastangoms užvaldyti ir mūsų protėvių žemę ir iš jų paveldėtą laisvą lietuvišką dvasią. Ši dvasia yra pirmiausias valstybinės nepriklausomybės pagrindas ir jos būsimo atstatymo laidas.

Tautos laisva dvasia išreikšta Lietuvos sostinėje prieš 50 metų, pražyduši nepriklausomybės laikais, įkvepia lietuvių krašte ir šandieną. Sunkiausiomis okupacijos, priespaudos, persekiojimų, suvaržymų sąlygomis jie ugdė mūsų kultūrą, gi-

billiejiniais metais, būtų nepaprastai svarbi ir vertinga".

Reikia tikėtis, jog be šių uždavinių, mūsų akademini jaunimas ras dar visą eilę kitų, kurių įgyvendinimas pateisins gausių mūsų akademinio jaunimo gretų egzistenciją.

nasi nuo rusinimo, žengia pirmyn mokslo, civilizacijos srityje. Ir visa tai, ką tauta krašte nuveikia bei laimi, mes užsienio lietuviai, sveikiname vardan tos Lietuvos, kurios išlaisvinimui iš svetimios okupacijos mes dirbame, šaukdami pasaulio teisingumą. Toks yra pirmiausias mūsų santykių su kraštu pagrindas. Deja, laisvas ir civilizuotam pasauliui įprastas žmonių tarpusavio santykiavimas, kurio mes trokštame su Lietuvos žmonėmis, yra sovietų sutrukdytas arba pikta išnaudojamas tam, kad okupacijos faktas būtų ilgainiui nublukintas, užmirštas, priimtas.

Dirbdami Lietuvos nepriklausomybės atstatymui, mes, užsienio lietuviai, esame tikri, kad vykdome visiems geros valios žmonėms suprantamą prievolę -- ginti lietuvių tautos gyvybinius interesus ir pagrindines teises, kuriuos pripažįsta laisvas pasaulis, o neigia vien tik sovietai.

Naujųjų metų proga Lietuvos Diplomatines Tarnybos ir savo vardu reiškiau širdingus linkėjimus visiems lietuviams krašte ir užsieny, o ypač linkiu, kad pasitiktų Dievo įstatymo ir žmonių teisingų įstatymų pergale palaikytų gyvą mūsų bendrą pasiryžimą sugrąžinti Lietuvą iš sovietų nelaisvės į laisvą, suvereninių, nepriklausomų valstybių bendruomenę.

BALTIJOS AUKSAS...

Anglų spauda pranešė, kad 1968 m. sausio 5 d. Londone pasirašyta anglų-rusų sutartis, kuria patvirtintas provizorinis susitarimas, sudarytas 1967 m. vasario mėnesį, Kosyginio lankymosi Londone metu. Tada buvo sutarta dėl atsiskaitymo už prieškarines skolas, kilusias iš Baltijos valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą.

Iš Baltijos valstybių aukso fondo buvo sutarta atiduoti rusams pusę milijono

Mums rašo

JEZUITŲ PROVINCIOLAS APIE JAUNIMO CENTRĄ

Dirvoje buvo išreikštas pageidavimas, kad pasisakytų, ar Chicago Jaunimo Centras "tarnaus visai Chicago pietvakarių daliai... atseit ir negrams" (žiūrėk: Dirva, sausio 8, 1968, 1 pusl.).

Tėvo Generolo Arrupe laiškas, kurį minite "Šiandien ir Rytoj" straipsnyje, galioja ne Lietuvos, bet JAV jėzuitams. Kaip Šventas Sostas, taip buvęs jėzuitų generolas taip ir esamas pageidauja, kad mes dirbume lietuvių tarpe. Iš tiesų, to darbo yra tiek daug, kad mes nepajėgiam patenkinti net lietuvių pageidavimų.

Tėvo Markaičio žodžiai, kurie, kaip Dirva rašo, sukėlė "neaiškumų", yra išimti iš mūsų darbų konteksto ir taip interpretuoti, lyg lietuviai jėzuitai būtų pa-

svarų sterlingų prekių pavidalu. FINANCIAL TIMES rašo, kad Estijos, Latvijos ir Lietuvos valstybių aukso, kurio buvę deponuoti Londone apie 6 milijonus svarų sterlingų, buvo parduotas 1967 metų liepos mėnesį. Gautieji už aukso pinigai laikomi banke ir gaunamos palūkanos.

Esąs ruošiamas įstatymas, kuriuo bus nustatyti pagrindai tiems pinigams panaudoti atlyginant skolas įvairioms Baltijos valstybėse kapitalų turėjusioms britų firmoms. Tos skolos susidarė Sovietų Sąjungai tuos kapitalus nacionalizavus. Tai Sovietų Sąjungos skolos britų firmoms už pasisavintą jų turtą. Britų firmos nebūtų jų atgavusios iš Sovietų Sąjungos, jei Baltijos valstybės nebūtų patikėjusios savo turto britų bankams. (ELTA)

MINTYS IR ŽVILGSNIAI

"Sekančiam lietuviškąją spaudą koku darosi radus tokias "perlus", kaip "avinai", "buožgalvis", "demagogas", "komunaras" ir pan. Kai girdi tokius terminus išgėrusių būrelyje, tai dar gali išsiaiškinti, bet kai tai skaitai kai kurioje spaudoje, nebėra kuo pateisinti". Taip rašo Tėviškės Žiburių vedamajame (sausio 11) Pr. G.

Čia pat jis vėl klausia, "ko gi tad trūksta? Išsilavinimo?"

"Neatrodo. Iš rašančiųjų matyti, kad išsilavinimo yra. Žinojimo nestinga, bet trūksta vidinės kultūros, tam tikro džentelmeniškumo".

Maža to. Kai kuriems rašantiejiems stinga ir ambicijos. Juk tokie žmonės, kurių straipsnių padoresni laikraščiai nebetalpina, galėtų savo "aš" išreikti atsiestoje miesto aikštėje, dar gi su gitaros pagalba...

keitę savo darbo kryptį. Nuo lietuvių jėzuitų iškūrimo dienos JAV 1948 m. ir nuopirmosios Jaunimo Centro atidarymo dienos 1957 m. lietuviai jėzuitai skiria savo jėgas lietuviškajai išeivijai. Per šį dešimtmetį Jaunimo Centro pastogę patarnavo svetimtaučiams tik 4 kartus. Pirmą kartą J. C. pasinaudojo ukrainiečiai, kurie kviečiami Lietuvos Menininkų Klubu, surengė jame meno parodą. Antą kartą, kai lietuviai neturėjo jokio parengimo, J. C. buvo išnuomotas Šv. Ritos mokyklai ir toji nuoma mums sumažino J. C. finansinius rūpesčius. Trečią kartą Jaunimo Centre Dr. P. Daužvardis 16 vasario proga suruošė konsulams priėmimą. Ketvirtą kartą J. Centre T.B. Markaitis ir Blaine Rieke, Jaunųjų Chicago Prekybos ir Industrijos Rūmų pirmininkas, suruošė 12 tautų šokių ir dainų festivalį, kuriame, tarp daugelio kitų, dalyvavo ir šie žmonės: H. Pharin, Field Enterprises bendrovės pirmininkas, Th. A. Dean, Dean pramonės prezidentas, Daniel Daugherty, Illinois valstybės senatorius, Fahey Flynn, CBS televizijos žinių pranešėjas, A. Duvann, Marquette National Bank prezidentas ir pan. Ta proga Fahey Flynn pareiškė, kad "kito tokio centro Chicagoje turbūt neturime. Reikėtų, kad ir kiti apie jį žinotų". Mano ir kitų jėzuitų bei rengėjų manymu, šie įvykiai galėjo tik patarnauti lietuvių vardo kėlimui.

Tikslumo dėliai noriu dar paminėti, kad prieš porą metų J.E. vysk. V. Brizgys ir tėvai jėzuitai suruošė Jaunimo Centre iškilmingą priėmimą didžiam lietuvių bičiuliui kardinolui Antonio Samore, o A. ir ponai M. Rudžiai Chicago burmistro pagerbimą. Esu įsitikinęs, kad kontaktai Lietuvai ir lietuvių išeivijai yra naudingi.

Prašome priimti mūsų sveikinimus ir geriausius linkėjimus. Laukiame Jūsų pasiūlymų mūsų darbams, ypač dabar, kai ruošiamės praplėsti Jaunimo Centrą.

T. Gediminas Kijauskas, S. J.

HELP WANTED MALE

PUNCH PRESS OPERATORS For medium size stamping plant. Experienced on small & medium stamping. Excellent wages & fringe benefits. Steady employment. PARAMOUNT FABRICATING CO. 13595 Helen Detroit, Mich. (3-9)

DIEMAKERS

Must be able to run own job. Steady work. Top wages. Overtime. Fringe benefits. APPLY IN PERSON LYNX TOOL & DIE 20160 SHERWOOD DETROIT, MICH. (8-9)

WANTED

MACHINE REPAIRMEN JOURNEYMEN ONLY Need men for maintenance of heavy tool machines, also need machine repairmen with numerical control electrical experience. Plenty of Overtime. REPUBLIC DIE & TOOL CO. 45094 Van Buren, Wayne, Mich. 313 -- 721-7800 (4-10)

PLANINGAS TAUPYMAS

5 1/4%

Mokamas už vienus metų taupymo ląkstus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MOKA GERUS DIVIDENDUS.

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4 3/4%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

DEL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608
OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

KELETAS IŠ MŪSŲ

Praėjusį kartą pateikiau skaitytojams kelis bruožus apie moderniausios Vakarų dramaturgijos panoramą. Kokiame santykyje čia stovėtų ir kokio lygmens būtų mūsų lietuviška pokarinė dramaturgija?

Be neustolio galėtume daug nusistiegti i Lietuvos sovietinį teatrą, iš esmės tradicinį ir daugiausia sukaustytą "socialistinio realizmo" (t. y. komunistinės propagandos) rėmais, negalintį atskleisti meniškai kūrybinių polėkių, su reikšmingu išimtim - trumpalaikės vertės.

Vakaruose lietuvių dramaturgijos ūgis taip pat žiauriai varžomas, tik kitų aplinkybių - gyvenimo sąlygų, profesinio teatro nebuvimo, mėgėjiškumo skalės priespaudos autoriams ir, taip sakant, teatralams.

Tad čia laukti daugnaujienų, reikėtų tikėti, kad stebuklai vis dar turi įvykti. Nors nebe tiek dažnai, kaip Kristaus laikais, bet, laimei, jų dar pasitaiko. Laikas nuolatiko nepajėgia pavargti tradicinės komedijos ir herojinės dramos kūrėjas Vytautas Alantas. Aktualių plotmėje su kelinata komedija reiškiasi Anatolijus Kairys, kurio veikalo meninė vertė žymiai žalojama galbūt per daug tiesioginiu ir nuogu tezių išsakymu laikraštiniu feljetono būdu.

Kaip man atrodytų, šiedu dramaturgai abu yra tradicionalistai savo forma ir turiniu, karšti patriotai, su aiškiu politine orientacija ir moralizavimo polinkiais, prisitaikantys mėgėjų teatro galimybėms ir mastui,

pasiekiantys gana plačią vyresnio amžiaus išeivijos auditoriją ir jai suprantami, bet sunkiai ižiebiantys aktyvų dėmesį ir pergyvenimų aidą labiau sofistikuotoje jaunomenėje.

Skačiau ir vieno ir kito autoriaus visus išspausdintus veikalus, abiejų mačiau po porą spektaklių, stebėjau sceną, žiūrovus ir save, stengiausi pergyventi scenos ir salės žiūrovų santykiavimo "magiką", - ir visuomet taip, o ne kitaip mačiau ir jčiau.

Žymiai arčiau naujųjų laikų teatrui ir jauniosios bei jaunesnės generacijos imlumui stovėtų "santariečių grupė", tiksliau sakant - "santariečių trijulė": Antanas Škėma, Kostas Ostrauskas ir Algirdas Landsbergis.

Kaip akademinės jaunomenės organizacija Santara (vėliau susiliejusi su Šviesa) nepasizymėjo vientisos, pilnos ir dogmatinės ideologijos akiračio apsibrėžimu, taip lygiai nesurastume daug bendros atamos bruožų ir šių trijų dramaturgų "meninėje ideologijoje". Kas jiems būtų bendra, tai atvirumas laikui ir jo įtakoms, drąsesnis eksperimentavimas, stipresnis užmojis įsijausti į šių dienų žmogaus psichikos chaosą, platesnis intelektualinis išnokimas ir neretai sarkastiškas kritiškumas, pasiekiantis cinizmo ribą. Jei tai būtų "modernizmo" žymės, tai jie tai kryptingai daugiausiai priartėjo. Veltui jų veikaluose žiūrovas ieško-

tų nuogo ir kilnaus moralizavimo ar sutirštinto patriotizmo deklaracijų, kurių vyresnioji išeivų visuomenė dar pasiilgsta ir bent oficialiai laiko didelėmis vertybėmis. Kai šių autorių dramose ar komedijose tokios idėjos išnyra, tai ne tiesiai, bet pritildytos, giliai užakėtos, gidažniausiai, tiesą sakant, jų ir nėra.

Neskaitant vieno kito epizodo, neaprukytos "pypkės" ir apipešotos "barzdos", šie trys dramaturgai dar vis išlaikė savo igimtą lietuvišką būdą ir galutinai neatsiplėšė nuo tradicijų, kurios neleido jiems virsti visiškais europinio "absurdo teatro" pamėgdžiotais, - pasiduoti manieroms ir madai, kuri man atrodo bus itin trumpalaikė ir netrukus baisiai nusibos. Arčiausias senajai dramaturgijai, be abejo, buvo A. Škėma, kuriam tragiška perankstyvai mirtis nebeleido toliau plėtoti savo stambaus talento. K. Ostrauskas vis nebaigia eksperimentų, kurie, atsižvelgiant į jo ryškius literatūrinius sugebėjimus, gal jau būtų jam nebereikalingi. Plačiau šių akiračių ir išradinčiausių trijulėje atrodo būtų A. Landsbergis, kuriam į talką ateina satyrinis talentas ir, kur reikia, poetinės kalbos tirštumas. Melsčiausi, kad jam ko ilgiau neapkarstų "tremties sąlygų" sausra.

Jei žiūrėti ne vien iš teatro, bet ir iš bendro mūsų tautinio likimo plotmės, tektų kiek liūdno-kai sutikti, kad ir "tradicionalistai" ir "modernistai" kolkas gyviau

ir raiškiau neprisikasė ligi tikrosios mūsų tautos likimo tragikos tėvynėje ir tragikomedijų išeivijoje. Gal sąlygos juos pateisintų, bet pastangų stoka giliau išanalizuoti ir įsigyventi nepateisintų.

Beje, man teko patirti, kad ir Škėmos "Pabudimo" ir Landsbergio "Penkių stulpų" enkavedistai tardytojai sovietinės Lietuvos žiūrovui atrodė išgalvoti dirbtiniai ir juokingai. Tai, be abejo, "Darkness at Noon" Koestlerio įtaka, kuris pirmas enkavedistinį tardytoją pavaizdavo, kaip labai įmantrų, rafinuotą, beveik dar stipresnį "intelektualą" už leninizmo - stalinizmo - humanizmo pinklėse susipainiojusį kaltinamąjį. Tikrovė ne tokia graži.

Sutinku, kad žiūrint iš Los Angeles per dykumas į Rytus į tą kažkur gyvuojančią ir gal žydintį europinį ar lietuvišką teatrą, senąjį ir naująjį, - vaizdas man per platus, per tolimas ir gal aptemęs. Tradicija reikalauja suokti, kad Los Angeles lietuvių teatras yra gyviausias ir įdomiausias.

Deja, dantį sukandus, ši kartą dar tenka padaryti išimtį. Praamžius per 20 metų buvo mums šykštus atsiųsti čia laimingam gyvenimui daugiau henrikų kačinskių, pilkų, valiukų, blekaičių, pukelevičiūčių, vitalių žukauskų, ostrauskų, landsbergių ir panašaus dieviško žvaigždyno. Ot bent būtume turėję mūsų kovų, intrigų, rietėnų, kelis teatrus iškarto ir pagaliau nė vieno teatro!

Bet kai Praamžiaus rūstybė sekundę kitą sušvelnėdavo, nepagailėdavo Jis ir mums vienos antros duonos riekelės,

kartais ir su sviestu. Lyg kadaise pionieriai dideliais mediniais ralais per Rocky Mountains, atriedėjo ir pas mus J. Kaributas, po jo Gasparas Velička, šiam į dausas iškeliauvus, - D. Mackialienė, pagaliau Giedrė Gudauskienė, Algimantas Žemaitaitis, o su visuo tuo neišvengiamai ėmė megstis ir vietinė dramaturgija: pats Gasparas, Alė Rūta, net J. Švaistas ir, žinoma, Jurgis Gliuda.

Žodžio į pakulas giliai nevyniojant, galėtume pasakyti, kad šiandien čia turime mažiausiai tris

lietuvių vaidilų grupes ir keturius teatrus: dramos, komedijos, operos ir operetės. Gi jei nepamirštume tautinių šokių ansamblio, būtų galima pridėti dar ir penktą - baletą!

Visko mes turime, jeigu tik kas netingime tinkamai pavadinti. O seniai turėjome ir išskirtiną dramos premjerą, apie kurią mėginsiu ko rimčiausiai papasakoti sekantį kartą.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON
FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue 936 East 185th St.
EN 1 - 1763 KE 1 - 7770
CLEVELAND, Ohio

VYT. ALANTAS

ŠVENTARAGIS

Ištrauka iš XIII amž. kronikos

(8)

-- Ir aš

norėjau pabūti su jumis, ir aš norėjau sudėti aukas dievams ant Amžinosios Ugnies aukuro, kad jie būtų dosnūs ne tik brandindami javą, bet kad jie būtų maloningi ir teikdami mūsų visai šaliai taiką ir ramybę. Jodamas per jūsų gražią girią, aš klausiausi jos ošimo ir galvojau apie mūsų žmonių išmintį, kuri sako, kad kiekviena pušis savo šilui ošia. Ar jūs rasite nors vieną pušį, kuri oštų tik sau vienai, o ne visam šilui?

Kalbėtojas nutilo, lyg laukdamas atsakymo, lyg duodamas laiko klausytojams pagalvoti ir suprasti tos išminties gilesnę prasmę. Luktelėjęs jis jiems pasakė tokią pasakėčią:

- Kartą girioje kilo gaisras. Skrisdamas padangėmis, sakalas garsiai ragino visus girios gyventojus griebtis kibirų, kastuvų ir kivių gaisrui gesinti, bet niekas jo raginimų neklausė. Tauras atsilepdamas sumaurojo, kad jis dar pasausiąs savo minkštame guolyje girios tankyje, nes gaisras esąs dar toli, o gal jis ir visai nepasiekėsiąs jo lindynės? -- Ir vėl užsnūdo. Tada sukrūksdamas atsilepė šernas, kad kol kas, kol ką, jis dar pasivartysiąs šiltame raisto purvyne, o jei gaisras ir atšvokšiąs, tai argi jis užkursiąs šlapias pelkes? -- Jis krūksdamas nusijuokė ir vėl užsnūdo. Tada atsilepė lapė, kad jos vaikai esą maži, kad ji neturinti laiko, nes reikią jiems medžioti maisto, ir kad jei gaisras ateis, tai ji su savo šeima išsikelsianti į saugesnę vietą. Tada sabalas išoko į pušies viršūnę ir apsidairęs garsiai suriko, kad sakalas meluoja, kad niekur jokio gaisro nematyti. Bet staiga pakilęs vėjas plačiai išnešiojo kibirkštis, ir ugnis užklupo girios gyventojus iš pasalių. Visi gudragalviai palydėjo savo kailius liepsnų jūroje. Ką moko ta pasakėčia? Ji moko, kad kas aukščiau skraido, tas toliau mato, o kas toliau mato, to balsas negali būti paniekintas.

-- Kas į padangę kyla, tam tėvas perkūnas liepia grįžti į Žemę, -- kumštelėjo į pašonę Šventaragiui šalia sėdintis kunigas Kunotas kikendamas. -- Šventaragis šyptelėjo, bet nieko neatsakė. -- Jei kiekviena pušis savo šilui ošia, -- kalbėjo toliau Mindaugas, -- tai ir kiekvienas girios įnamis turi sutartinai gintis kilus pavojui. Ir jei vieno kunigo valdas užpuola atsisabstęs stipresnis priešas ir jei jo kaimynas, užuot skubėjęs jam pagalbom, atsako, kad jam reikią joti medžioti, tai koks likimas laukia jų abiejų?

jų? Ir ne tik jų abiejų, bet ir visos Lietuvos, nes gi jei priešas išrėš iš jos nugaros veną rėžį, ar nesklaudės mums visiems? -- O jis pats ar nerėžia iš svetimų nugarų? -- vėl neiškenčęs sumurmėjo Kunotas.

Baigdamas Mindaugas ypačiai pabrėžė, kad sutarimas kalnus veržias, kad vienybė -- galybė ir kad būsim tik tada galingi, kai gebėsime pūsti vienon dūdun. Jis atsisveikino rankos mostelėjimu ir kartu su Dievelta, kriviais ir savo palydovais suėjo į šventyklą.

Žmonės klausėsi Kernavės valdovo kalbos nei jam pritardami, nei prieštaraudami. Tų žmonių daugumas buvo žemdirbiai, bet gi nemaža jų tarpe buvo ir amatininkų, medžiotojų, bitininkų, žvejų, dervininkų, odininkų, pagaliau ir paprastų darbininkų. Ne visi vienodai suprato ir žinėjo į viešuosius reikalus. Gal daug ką ir viliojo Mindaugo vienvaldystės užmačios, nes gi kiekvienam buvo aiški jo kalbos paslėptoji prasmė, bet mokesčių ir duoklių mokėtojai per daug vienybė žavėtis negalėjo, nes iš kitų prie Mindaugo žemių prijungtų valdų žinojo, kad tuo atveju mokesčius ir duokles tenka mokėti nebe tik vietiniams kunigams bei riklams, bet ir Mindaugo iždui. Be to, jau buvo žinoma ir tai, kad prijungtose prie Mindaugo žemių srityse Kernavės valdžia ima kištis ne tik į vietinių valdovų, bet ir į valčių reikalus, apkarpymada jų laisves. Taigi daug kas galvojo, kad didelėje, vieno valdovo valdomoje valstybėje gal ir būtų saugiau gyventi, bet kad už tą saugumą reikėtų mokėti nemenką kainą. Galop gal daugumo padysėnų galvoje dingėjo ir ta mintis, kad kaip didžiūnai norės, taip ir padarys.

Vienas iš Mindaugo palydovų priėjo prie Suginto ir jam pranešė, kad jo viešpats prašąs jį ir visus Padysnio šalies kilminguosius susirinkti šventyklon, kur busiųjų aukojamas Mindaugo tauras ir kur paskum pranašausiųjų žynys Tvirbutas.

Tuli didžiūnai tuojau paklausė Mindaugo kviečiami ir su savo šeimomis nuėjo į šventyklą, tūli dėsė svyrudami, bet kadangi pats kunigas Sugintas ketino eiti pasiklaudyti Tvirbuto pranašysčių ir kadangi Mindaugas prašė, o ne reikalavo susirinkti, tai pagaliau visi neskubėdami ėmė kopti laiptais vidun. Pasiliko tik kunigas Kunotas ir Šventaragis. Kunotui labai nepatiko tas Mindaugo netikėtas apsilankymas, jo kalba ir aplamai visas tas Kernavės valdovo maldininkuose sukeltas dėmesys ir sąmyšis.

-- Kai lapė pradeda sakyti pamokslus, apsidairyk apie savo vištas, -- jis murmėjo paniures. -- Atsisabstė čia, kaip raganius ant juodo gaidžio...

-- Mūsų vištos saugios Padysnio pilyje, senoli, -- nusijuokė Šventaragis.

-- Jo ilgos rankos, nesilaipyk: jos net ir Smolenską pasiekia, -- Bet jei tu nueisi šventyklon, jo rankos labiau nepaigės. O galop atsarga gėdos nedar: reikią žinoti, kaip ir koks vagis talktosi į tavo vištyną.

-- Regis, jis ir tau užvarvino ant liežuvio medaus: vis jo giesmelė gieda, -- dėbtelėjo iš paniurų į savo vaikaitį senasis kunigas. Paskum jis žvilgtelėjo šventyklos link ir mostelėjo ranka: -- Eina, iš nugaros jis mums rėžio neišrėš, bent šiandien, o rytoj pamatysime...

Šventykloje susirinko visa Padysnio diduomenė ir Kernavės svečiai. Mindaugas, jo patarėjas Parnus ir kernaviškiai potylliai šnekučliausi su padysnėnais. Moterys -- kunigienė Eglė, riklių žmonos ir dukterys -- susimetusios būrelin stovėjo nuošaliai ir ne tiek kalbėjosi, kiek žvilgtelėjo į Mindaugą ir jo palydovus. Ypačiai jaunos merginos blaškėsi smalsiais žvilgsniais į svečius. Arčiau prie aukuro stovėjo vyresnysis krivis Dievelta su savo šventikais.

Plačiaipetis, augalotas, gražus vyras Rimgaila iš Karkluojos, visa galva aukštesnis už kitus, tartum didžiudamasis savo stotu, dar aukščiau kėlė savo žilą galvą, klausydamasis nedidelio, apvalaus Derveliškio riklio Joklos, kuris, gyvai mostelėdamas rankomis, jį tikinėjo, kad tas visas sambūris jam nepatinkas, kad dabar nesąs metas galšinti laiko kažkokiomis kernaviškio valdovo užmačioms, o pirmon galvon reikią rūpintis šienapiūtė. Čia pat stovįs Vaidvalakio riklis Kantas, viena ausimi klausydamasis Joklos tarškos kalbos, nenuleido savo rūstaus žvilgsnio nuo Mindaugo, besikalbančio su Sugintu ir Parnu. Pagarbiame atstume jų pokalbio klausėsi kiti vyrai, jų tarpe ir Olakalnio riklis Vaidotas. Šmaikštus, prakaulaus veido džūsna Pareigėlių šeimininkas Knystekla bastėsi nuo vieno būrelio prie kito, galuodamasis įterpti ir savo žodį, bet niekas jo neklausė, nes jis valdė tik nedidelę sritį. Gluosnakalnio riklis Miniotas, jo kaimynas Traniškis pilies valdovas Norutis ir jų bičiulis Pakriaušis riklis Ramotas laikėsi nuošaliai ir tylėdami sekė visą tą sambūrį.

Prie aukuro sėdėjo kaip visada dvi nejudrios vaidilutės. Jų akys buvo nukreiptos į aukurą, ir atrodė, kad jos nieko nemato ir negirdi, kas dedasi šventykloje. Kitoje aukuro pusėje ant kryžiotų gulėjo ką tik paplautas milžiniškas tauras, Mindaugo auka dievams. Iš žaidzdos žvėries kakle dar tebetekėjo kraujas į stovintį čia pat indą. Vienas krivis mirkė į jį iš linų supintą krapiylą ir protarplais šlakstė juo šventąją Ugnį. Viskas buvo paruošta pranašystei ir visi laukė paties pranašo, išminčiaus Tvirbuto.

Mindaugas, pastebėjęs jėjusius Kunotą ir Šventaragį, nutraukė pašneką su Sugintu ir priėjo prie jų, tuojau kreipdamasis į Kunotą, lyg būtų sutikęs seniai nematytą bičiulį:

-- Kunigas Kunotas, seniai bematytas! Užsikasei tuose Padysniuose, kaip šernas raiste, net ir ausų nebeišikiši! Daug man pasakojo apie tave mano tėvas kunigas Rimgaudas: juk tu su juo ne vieną gudų ir lenkų sritį išmaknojai, ir ne vieną sagą mūsų dainiai apie tave sudėjo. Negreit pamirš tave maskoliai. Atjotum į Kernavę, patartum man, kaip kraštą valdyti, o gal padėtum man naują pilį pastatyti?

(Bus daugiau)

SŪDUVIŲ PĖDSAKAI PABALTIJOS PIETRYČIUOSE

Dokumentų žinios apie Sūdų yra nepakankamos krašto plotui ir ribom nusakyti. Ypač neaiškios pietinės sienos. Lenkų archeologų daromi Sūdų kasinėjimai atliekami krašto šiaurinėje dalyje.

Gal galima reikalui padėti kalbiniais duomenimis?

Marija Gimbutienė (The Balts, 1968, 30 p.) žemėlapyje į baltiškas sritis įjungia didesnę dalį Vakarų Bugo baseino. Tatai suprantama.

Max Vasmeris (1-133) rašo, kad Gervasius von Tilburg (12 amž.) liudijimu Vakarų Bugas anksčiau buvo vadinamas Armilla.

Tam vardui esą baltiški atitikmenys vardų vandenims Lietuvoje (Lietuvos TSR upių ir ežerų vardynas 1963): Degučių ežeras Armelis, upė Armena Nemuno intakas, upė Armona Šventosios int., upė Armuliškis Molainos int., Nemenčinės ež. Arnėnas ir upė Arnėna -- Spenglos aukštupys.

Baltiški hidronimai: matomai sūdaviškė Armilla, lietuviški Armelis, Armena, Armona, Armuliškis, Arnėna ir pn. yra paremti indoeuropietiška baze: sen. indų arnah -- banga, kun-kuliuojantis potvynis, sen. indų arnavah -- banguoja, hetitų aruna -- jūra (Mayrhofer 1-51); jie yra seni ind. europiet. keldiniai.

M. Vasmaris (1-33) aiškina, kad upės Bug dabartinis vardas yra tos pat grupės kaip sen. normanų baugr -- grandis, žiedas (anglų ring), nūdien vok. biegen -- lenkti, sen. indų bhogas -- lankstas, vingis, sen. indų bhugnas -- lenktas.

Vakarų Bugo kairysis intakas (į pietų rytus nuo Varšuvos) vadinamas Krsna. Aiškiai atpažįstama sūdaviška fonetinė forma Kirsna.

Ernst Fraenkelis (245 p.) rašo, kad prūsų ir sūdavių kirsnan reiškias juodas, tamsus: Prūsų upė Kirnsappe, prūsų vietovė ir pav. Kirsne, Lietuvos upė Kirsna Šešu-

pės int., Lietuviška fonetinė forma sąvokai tamsus, pojuodis pasakyti kiek skiriasi nuo sūdaviškės: upė kiršinas Nevėžio int., kiršvalkis Viduklės ežeras, Pakaršuvė, jin ir Parkaršupė Mūšos int., liet. keršas -- juodmargis, keršinis karvelis; kiršlys -- žuvis Thymallus vulgaris; karšė ir pokaršis -- žuvis Abramis brama; gal tos pat grupės yra liet. Kirkšnīs jūros int., kirkšnūpis Nevėžio int., Kirkšnūvė Dubysos int.

Bendra Indoeuropietiška bazė yra kaip sen. indų Krsnas -- juodas, tamsus. Sąvokai juodas pasakyti slavai vartoja giminingą žodį: lenkų czarny, rusų čiornyj.

Bugo sritis nuo 9 amžiaus po Kr. užvaldyta slavų dulebų arba bužanų. Ta sritis buvo ant vieno iš vandens kelių iš Baltijos į Bizantiją, ant vandens kelio iš Vyslos į Dnieprą apsaugoto keleta tvirtovių. Visus vandens kelius iš Baltijos į Bizantiją 9 amž. po Kr. kontroliavo vikiniai arba variagai, tad vardas Bug galėję būti ir sen. normanų.

Laikais 10-15 amž. po Kr. Bugo-Styro sritis buvo vadinama Raudonoji Rusija (Červenaja Rusj), kad atskirti į šiaurę buvusią Juodąją Rusiją (Čiornaja Rusj) -- vandens kelią iš Nemuno į Dnieprą. Senesniais laikais Nemuno kelią į Dnieprą dominavo vadinamos Nemuno kultūros (Memeler kultūr) žmonės -- matomai kuršiai. Mindaugo laikais Juodoji Rusija buvo Sūdavių kraštas.

Dauguvos ir Dniepro aukštųjų vandenskelias dar buvo vadinamas Lietuvos Rusija (Litovskaja Rusj). Nuo 14 amžiaus Maskvos dokumentuose Lietuvos Rusia imta vadinti Bielorussia, nebesiejant to vardo su vandens keliu, bet su geografiniu vienetu.

Dar buvo žinomos Staraja Rusa Ilmenio ež. srityje, Valstybė Rusa ir Novoj Rusj Novgorodo srityje.

Prie Rusos ir Rusios vardų prikergti būdvardžiai raudonoji, juodoji, baltoji tėra simboliški to meto slavų dokumentuose priimti Tolimųjų Rytų normanų kilmės pasakymai pasaulio geografinėms kryptims žymėti: juodasis -- šiaurės, raudonasis -- pietų, baltasis -- vakarų ir mėlynasis -- rytų. (Žiūrėk Draugas Nr. 287 - 1963 m.).

Antanas Vdp.

NEOLITHUANŲ STOVYKLINIO RAŠINIO KONKURSAS

Kaip anksčiau buvo skelbta ir dabar Korp! Neo-Lithuania primena, paskutinis terminas neolithuanų stovyklinio rašinio konkursui skirtiems rašiniams įteikti yra š. m. kovo 31 d. Konkurse gali dalyvauti korporantai, stovyklavę praėjusią vasarą. Rankraštis paruošiamas rašomąja mašinėle, jo apimtis 2-5 puslapiai. Tema leidžiama pasirinkti laisvai, tačiau ji

Vaidelis iš kalėdinių burimų Vasario 16 Gimnazijoje. Stovi iš kairės: Rudolfas Landas, Kristina Zurautaitė, Irena Sakaitytė, Birutė Gaidytė, Marytė Kuršytė, Manfredas Šiušelis ir Ričardas Palavinskas.

Kalėdų eglutė Vasario 16 gimnazijoje

Vasario 16 gimnazijoje Kalėdų šventė buvo atšvęsta gruodžio 21 d. Tą dieną prieš pietus buvo tik kelios pamokos, visur buvo jaučiama kalėdinė nuotaika. Iškilmingas kūčių atšventimas prasidėjo 3 v. gimnazijos valgykloje. Suvažiavo daug svečių, jų tarpe ir sveitintųjų bei mokinių tėvų iš visos Vokietijos.

Sveikinimo žodžiais kreipėsi gimnazijos kapelionas kunigas Jonas Riaubūnas, po to kiekvienas klasės auklėtojas plotkelę laužė su gimnazijos direktorium V. Natkevičium ir tada su savo klasės mokiniais.

Kūčių vakarienei buvo gimnazijos mokytojos H. Motgabienės ir virtuvės personalo paruošta 12 skirtingų patiekalų. Valgykoje nuotaika buvo labai maloni ir jauki, prie kurios prisidėjo skoningai parinkta kalėdi-

nė muzika. Valgykoje eilėraščius deklamavo: Monika Gargasaitė, Marytė Palavinskaitė ir Irena Klevinskaitė.

Po kūčių vakarienės visi svečiai ir mokiniai susirinko gimnazijos rūmų salėje, kurioje buvo pravesta kultūrinė pro-

grama. Atidarymo žodį tarė gimnazijos mokytojas Fr. Skerys. Jis Kalėdų Eglutės šventę gimnazijoje ruošia jau tryliką kartą.

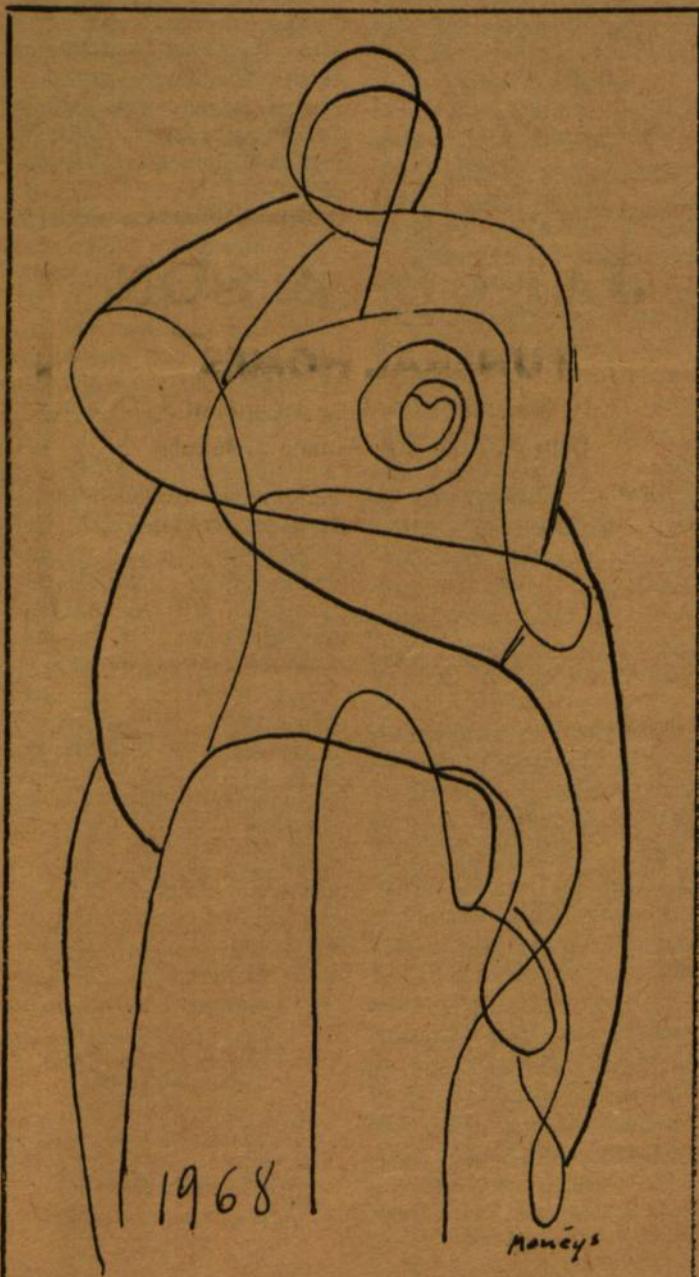
Kapitonas Jonas Valiūnas šventės progą (Nukelta į 6 psl.)

Vasario 16 Gimnazijos mokytojas dail. Alfonsas Krivickas, paruošęs vaidinimą "Kalėdiniai burimai", tarp mokinių.

Kalėdų eglutė Vasario 16 gimnazijoje. Sėdi iš kairės organizatorius mokytojas Fr. Skerys, E. Simonaitis, Vokietijos Krašto Valdybos pirmininkas kpt. Jonas Valiūnas, gimnazijos direktorius Vincas Natkevičius ir kunigas Hammerschmidt su poniu.

Alfonsas Tyrulis

METAI

Kas išves nežinojimą, nerimą
Į šviesą ir rimtį per šaltį ir gruodą?
Pavasariai grįžta žiedais nešini,
Ir parlekia paukščiai per vandenį juodus.

Nes saulė kaip meilė kviečia galingai
Pumpurą krauti ir gėlę žydėti,
Ir upė, iš mažo šaltinio išsruvus,
Skuba į marių platybes tekėti.

Bet gėlės numiršta, kai saulė išeina
Našlaičių kitur aplankyti.
Tik meilė palieka, nemiršta ji niekad,
Su ledo gėlėm dar gruodį ji žydi.

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

(Atkelta iš 5 psl.)

lavė savo ir savo kuopos vyrų, bei amerikiečių dalinių iš Schwetzingeno sveikinimų bei linkėjimų ir įteikė gimnazijos direktoriui piniginę dovaną.

Kaip kiekvienais metais buvo paruoštas vaidinimas. Šiemet, vadovaujami gimnazijos mokytojo dailininko Alfonso Krivicko mokiniai, parodė būrimo vaizdelius kūčių vakarienės metu Lietuvoje. Šis vaidinimėlis buvo labai įdomus ypatingai tiems, kurie neturėjo progos kūčias švęsti Lietuvoje. Buvo parodyta, kaip lietuviai, ypatingai jaunimas stengdavosi atspėti ateitį žvakės vašką pildami į šaltą vandenį ir iš susidariusios formos spėliodami ateitį...

Po vaidinimėlio gimnazijos mišrus choras keturiais balsais pagiedojo penkias kalėdines giesmes, kuriam vadovavo ir daugiausia melodijų pritaikė muzikos mokytojas Kazys Motgabis. Prieš chorą ir tarpe giesmių buvo deklamuojami eilėraščiai, kuriuos deklamavo: Kristina Ramanauskaitė, Romas Žaliukas, Vilijus Bolcas, Aldona Gumuliauskaitė ir Loreta Subačiūtė.

Pabaigos žodį tarė šios šventės organizatoriai mokytojai. Fr. Skerys, dėkodamas visiems, kurie kokių nors būdu prisidėjo prie šventės pagerinimo, programos atlikėjams ir visiems aukotojams užjūryje ir Vokietijoje. Be šitų geradarių Kalėdų senis nebūtų galėjęs taip gausiai vaikų apdovanoti.

Pagaliau atėjo momentas, kurio vaikai jau seniai laukė. Atėjo Kalėdų senis ir apdovanojo jaunimą, maišeliu su sausainiais, saldainiais, šokoladu, riešutais, vaisiais nosinaitėmis, pieštukais ir žvakute.

Po to visi tarpusavyje pasikeitė kalėdiniais linkėjimais ir pamažu pradėjo skirstytis ir važiuoti į namus. Tą patį vakarą dauguma mokinių išvyko Kalėdų atostogoms.

Kitą dieną vokiškuose laikraščiuose pasirodė labai puikūs straipsniai apie Kalėdų Eglutę lietuvių Vasario 16 Gimnazijoje.

Gintaras Radionovas,
VIII klasės mokiniųs

V. Krėvės lit. mokyklos Philadelphiaje mokiniai Kalėdų eglutės metu suvaldino B. Vaivorytės "Skraidytę". V. Gruzdzio nuotrauka

PHILADELPHIA

KALĖDŲ EGLUTĖ

Sausio 7 d. Šv. Andriejaus parapijos salėje lietuvių šeštadieninė Vinco Krėvės mokykla buvo suruošusi tradicinį Kalėdų eglutės parengimą. Į naujai atremontuotą ir gražiai papuoštą salę subėgo nemažas būrys lietuviško atžalyno.

Visą programą išpildė patys mokinukai, kurie buvo gerai paruošti ir patys atlikėjai neblogai pasirodė. Jie buvo daliai pasipuošę ir žiūrovuose kėlė nuostabą bei susižavėjimą, kai vienas po kito išbėgė į sceną savo išmoktas rolės atlikinėjo.

Dalis jų deklamavo, pašoko baletą, ratelį pasuko, birbynėm tylutėliai patūtaavo.

Pasirodė ir su vaidyba. Buvo suvaidinta vieno veiksmo vaizdelis "Skaidrytė". Ypač žiūrovuose pasigerėjimo jausmus iššaukė pačių jaunučių — darželinio amžiaus — pasirodymai, kuris kitas ir suklysdamas tęsė savo rolę iki galo.

Kalėdų senelis galėjo būti savo rolėje daugiau išradingesnis, pačiu garsu ir tariana stipresnis. Tarpais trūko kiek sceninio susidrausminimo — leidimasi į bazarą.

Eglutės papuošalai pasigerėtinai, kaip ir visų "artistų" aprangos siuviniai. Visą tai liudijo, kad mokytojai, mokyklos tėvų komitetas tam buvo įdėję daug darbo bei pastangų.

Visam tam dalinai bus pagelbėjusi čia nepersenai atsikūrusi skautiškoji dvasia ir kai kurios jaunos šeimos su savo mažutėliais. Sveikintini visi tie, kurie vienu ar kitu būdu bei mažų darbėliu buvo prisidėję prie šio parengimo pasisekimo.

J. B-is

Skaityk ir platink
DIRVĄ

BAIDOSI JURBARKE STATOMOS NAFTOS VALYKLOS

Gruodžio 29 d. Tiesa Vilniuje ryžosi dar kartą pagasdinti Lietuvos žmones kapitalizmo baubu. Šį kartą griebėsi įrodinėti, koks baisus esąs kapitalizmas gamtai. Komunizmas, esą, moko mylėti tėvynę, o tai, esą, reiškia -- mylėti tėvynės gamtą. Kapitalistinėj sistemoj gamta

esanti tik pelnui iš jos čiulpti. Gamtos grožis ir nauda esanti savanau-diškai naikinama. Kapitalistiniuose kraštuose, anot Tiesos, upės teka juodu kaip smala vandėniu... Tik "socializmas" esą, panaikins gamtos turtų privačią nuosavybę, galis tinkamai apsaugoti jos gėrybes ir

RETA PROGA

įsigykite papiginta kaina
šias knygas:

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš Sibiro, lietuvių kalboje. Knyga gausiai iliustruota retomis nuotraukomis. KAINA \$3.00

KELIAS Į KAIRĘ

ALĖS RŪTOS romanas, premijuotas Dirvos konkurse. KAINA \$3.00

TIMELESS LITHUANIA

Owen J. C. Norem, B. D. L. L. D.

KAINA \$4.00

Knyga skirta lietuvių tautos kančioms, laimėjimams ir viltims, parašyta buv. JAV pasiuntinio Lietuvai.

ALMA MATER

R. SPALIO romanas iš studentų gyvenimo Nepr. Lietuvoje. KAINA \$5.00

Visų keturių knygų bendra kaina \$15.00, bet Dirvos skaitytojai, naudodamiesi knygų išpardavimo vaju, moka tik

10 dol.

už keturias knygas.

— — — — — I Š K I R P T I — — — — —

DIRVOS ADMINISTRACIJAI
6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Prašau man išsiųsti keturias knygas: Palik Ašaras Maskvoje, Kelias į Kairę, Timeless Lithuania ir Alma Mater, už papigintą kainą — 10 dol.

Pavardė ir vardas

Adresas

Prie šio jungiamas čekis ar money order 10 dol. sumoje ir 50 c. pašto išlaidoms.

grožį...

Bet netrukus ir Tiesa išsipasakoo, kad toj "socialistinėj santvarkoj" -- kaip tik toj, kuri dabar įvesta Lietuvoj -- su gamtos apsauga nė kiek ne geriau, kaip ir "grobuoniškame kapitalizme". Pavyzdžiui, --

Pavenčių fabrikas teršia Ventos upę. "... fabriką statė dar buržuaziniiais laikais, ir todėl nėra valomų įrengimų. Bet juk tiek metų fabriką valdo tarybinės įstaigos, o tie valomieji įrengimai dargi nesuprojektuoti... O kiek dar laiko praeis kai projektas jau bus padarytas. Kiek dar laiko reikės pačiai statybai!"...

"Juk vis dar teršiami gražuolio Nevėžio gilūs ir vėsūs vandenys, dainose apdainuota Šešupė", -- toliau aimanuoja Tiesa, nei nebeprimindama, kad šios upės kaip tik dabartinių "tėvynės mylėtojų" tapo užterštos nepalyginti pikčiau, kaip yra buvę kada nors "nesocialistiniiais" laikais.

Skubėdama vėl pasiteisinti, Tiesa užsimena apie chemijos pramonės tokią išsivystymą Lietuvoj, kokio niekad nebuvo. O "chemijos pramonė" tai reiškia, jog bus daugiau drabužių ir apavo, daugiau namų apyvokos reikmenų. Tai reiškia, kad bus daugiau mineralinių trąšų, daugiau insekticidų kovai prieš kenkėjus, daugiau herbicidų kovai prieš piktžoles... Atseit, tokiems reikalingiems dalykams įmonių statymo skubėjimas gal bent kol kas ir pateisina nepaisymą, kaip tas atsiliepią gamtos gėrybėms ir grožybėms... Bet kuo gi tada skiriasi tasai "socialistų" nepaisymas nuo "kapitalistų" nepaisymo? Argi ne tuo pačiu tikslu plečiama pramonė kaip vienur, taip ir kitur?

Bet šis cheminės pramonės paminėjimas Tiesoj iš tikrųjų yra tolygis su prasitarimu apie virvę pakaruoklio namuose. Už to paminėjimo stovi didžiulis Jurbarke projektuojamos naftos įmonės šešėlis. Ji Lietuvos gamtai gresia katastrofa. Visi Lietuvoj tą žino, kiti buvo išdrįsę įsakyti maldauti, kad ta pabaisa nuo Lietuvos būtų atitolinta. Bet Lietuvoj tokius dalykus lemia monopolinio kapitalisto valia iš Maskvos. Tiesos šaukimas iš gamtos mylėtojų šiuo atveju -- balsas girioj.

(ELTA)

NEPAJĖGIA IŠSTUMTI EGLUČIŲ TRADICIJOS

Kalėdų eglučių tradicijos bolševikai nepajėgė išstumti. Todėl tenkinasi tik jos pavadinimu naujametinė. Oficialiai jas ir uždega tik Naujų Metų išvakarėse, nors privačiuose butuose dar daug kas prisitaiko įsirengti eglutes ir savaitę anksčiau...

Kaip ir priešbolševikiniiais laikais, taip ir dabar laikraščiuose pasirodo padėjimų, kad tai tradicijai palaikyti išnaikinama daug naujų eglučių, daromas nuostolis miškų ūkyje. Siūlo išsiversti su eglėšakiais. Bet vaikai protestuoja, ir tėvai ieško tikrų eglučių. Ir pasirodo, kad beatodairiškumo, eglučių žalojimo, "miškų ūkiui kenkimo" dabar esama net daugiau, negu seniau būdavo...

Štai vaizdelis iš Vilniaus eglučių turgelio, gruodžio 29 d. TIESOJ:

"Pakilnojo vieną kitą eglutę ir suraukė nosį. Kaip nesurauksi — eglutės tik pavadinimas. Sutryptos, aplaužytos, nusususios... Atvežė naują. O čia ir prasi-dėjo... Visi griebia, traukia... pažiūri ir meta, griebia kitą... Po kojomis tik traška, braška!... vienas kitas pagaliau pasitenkina. O kiti vėl dūsauja, rankioja iš po kojų sutryptas, aplaužytas eglutes ir, žinoma, piktinasi, jokios tvarkos nėra"...

Didieji "gamtos mylėtojai" komunistai, tačiau, negali leisti sau pasekti vadinamuoju "kapitalistiniu" pavyzdžiu. O šie sumeta, kad jeigu yra paklausa, tai apsimoka pasirūpinti ir pasiūla. Įsteigia eglučių jaunuolynus. Ir visus patenkina, ir pelno padaro, ir nei gamtos grožiui, nei miškų ūkiui nepakenkia... Gal ir pasektų tokiais pavyzdžiais, betgi... pavojinga: žmonėms kils klausimas, kuriems galams tos revoliucijos reikėjo ir už ką mes dabar turim ją taip garbinti, jeigu ji nesugebėjo duoti geresnės tvarkos gyvenime? Tai vienas iš opiausių klausimų visiems kvailingams ir jų advokatams Lietuvoj, revoliucijos sukakties metams ką tik pasibaigus ir Lietuvos nepriklausomybės sukakties metams prasidedant. (ELTA)

REGISTERED NURSES

immediate permanent supervisory positions awaiting graduates of accredited school of nursing. B.S. degree preferred, however others will be considered. If interested and qualified apply

Director of Nursing
THE GRACE HOSPITAL
18700 Meyers Road
Detroit, Michigan

(4-8)

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4³/₄%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-5; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

Jaunieji mokinukai Philadelphiaje stebi Kalėdų eglutės programą. V. Gruzdzio nuotrauka

Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo 50 metų minėjimas

Artėja Lietuvos Valstybės atstatymo 50 metų sukakties minėjimo šventė.

Kas Clevelande tą sukaktį minės? Aišku, visi kas tik lietuviais esame gimę! Visa tautos dalis plačioje Clevelando apylinkėje.

Mūsų visuomenę daugumoje atstovauja įvairios draugijos. Su maža išimtimi jos visos yra Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyriaus narės.

Minėjimo iškilmės rengia ir vadovauja Amerikos Lietuvių Tarybos Clevelando skyrius, kaip ir daugelį metų iki šiol. Draugijos kviečiamos visomis pastangomis tame minėjime dalyvauti.

Minėjimas įvyks sekmadienį, vasario 18 d., Naujosios parapijos salėje, 18022 Neff Road, pradžia 4 val. po pietų.

Iškilmės prasidės pamaldomis abiejose bažnyčiose. Oficialiai ALT skyrius dalyvaus Šv. Jurgio bažnyčioje pamaldoms, draugijos dalyvaus su vėliavomis.

Po pietų, visi rinksis į Naujos parapijos salę programai.

Greta organizacijų, kurios įsijungia į 50 metų sukakties minėjimą, prašomos parodyti savo prielankumą lietuvių įstaigos ir jų vadovybės: Superior Savings and Loan Association, Lietuvių Salės Bendrovė, Lietuvių Amerikos Piliečių Klubas, Lithuanian Village, Čiurlionio Ansamblio anks-

tyvesnieji ir jannesni nariai, Šv. Jurgio parapija, P. Šv. Nepaliaujamos Pagalbos parapija ir jų klebonai, bažnytiniai chorai, Lietuvių Kultūrinio Darželio Sąjunga, Tėvynės Garsų Radijas, Ohio Lietuvių Gydytojų Draugija, lietuviškos mokyklos, šokėjų rateliai, jaunimo sambūriai, lietuviai profesionalai, verslininkai — ir spauda — Dirva.

Visi gyvenkime lūkesčiu tos sukakties paminėjimo — 50 metų sukaktis pasitaiko tik vieną kartą mūsų gyvenime!

Šie metai yra Lietuvos Laisvės Kovos metai! Parodykime pasiryžimą kovai! Lietuviai iš artimesnių miestų kviečiami atvykti — minėkime tą sukaktį visi kartu! (ksk)

• **Clevelande susidaręs komitetas** Ukrainos nepriklausomybės 50 m. sukaktį minėti kviečia iškilmėse dalyvauti ir kitų tautybių visuomenės bei spaudos atstovus. To komiteto pirm. prof. M. S. Pap praneša, jog minėjimas įvyks sausio 20, gausiems svečiams dalyvaujant bankete Hollenden House didžiojoje salėje. Pradžia 7:30 val. vak. Garbės svečiu ir pagrindiniu kalbėtoju bus senatorius Frank J. Lausche.

Kitų tautybių spaudos atstovams kokteiliai prasidės 6:45 val. vak. Hospitality Room.

• **Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 12 skyriaus** metinis susirinkimas įvyks šeštadienį, sausio 20, Karpius namuose. Pradžia 7 val. vak.

Bus renkama nauja valdyba, aptariami skyriaus reikalai, Prezidento A. Smetonos karsto aplankymas Knollwood mauzoleume.

Po susirinkimo — vaišės. Valdyba kviečia narių šeimas dalyvauti.

• **Į Vaidilos Teatro Keturių Keliaininkų premjerą** atvyksta iš Chicago Scenos Darbuotojų Sąjungos pirmininkė Sofija Adomaitienė, aktorė Alė ir Algimantas Keželiai ir Česlovas Rukuiža, kuris šeštadienio spektakliui atveš apšviesto reikmenis ir taktininkaus premjeros apšvietimui.

• **Ralph J. Perk.** Cuyahoga apskrities Kontrolierius ir Tautybių Sąjūdžio pirm., vykdydamas savo rinkimų metu duotus pažadus, kiekvienais metais viešai skelbia savo ir savo šeimos pajamas. 1967 m. jis turėjo 19,458.93 dol. pajamų, o žmona Lucille 516.90. Šalia kitų išlaidų, R. J. Perk išleido 1,284 dol. labdarai.

KVIEČIA RĖMTI SEN. F. J. LAUSCHE

Lietuvių Krikščionių Demokratai Sąjungos Clevelando Skyriaus Valdyba kviečia dalyvauti Clevelando lietuvių organizacijų pirmininkų bei atstovų pasitarime, kuris įvyks penktadienį, š. m. sausio mėn. 19 d., 7 val. vak. Lietuvių salėje (apatinėje), 6835 Superior Ave.

Šiame bendrininkų, politinių ir kitų stambesnių organizacijų atstovų susirinkime numatoma įsteigti Lietuvių Komitetą už Frank J. Lausche.

Atsižvelgiant į senatoriaus Lausche didelius nuopelnus bei jo prielankumą lietuviams bei kitoms pa-

vertoms tautoms ir jo neuilstamą kovą prieš visokių komunistų pasikėsimus, LKDS Clevelando skyrius randa jo perrinkimą į JAV Senatą būtinu reikalu.

Demokratų partijos Ohio egzekutyviniam komitetui pasisakius prieš Lausche kandidatūrą ir išvysčius partijos aparato veiklą prieš jį, sen. Lausche yra reikalingas mūsų visų paramos. Prašome dalyvauti šiame pasitarime. Jeigu aplinkybės neleis, tada malonėkite prisijusti savo atstovą.

LKRS Clevelando Skyr. Vald.
Petras Tamulionis, pirm.

NEPAMIRSKIT REGISTRUOTIS

Neturintieji JAV pilietybės sausio mėnesį turi įteikti paštui savo gyvenamos vietos adresą, užpildant nusta-tytos formos kortelę, kuri gaunama kiekvienam pašte.

To nepadariusiems numatyta bauda. Todėl ne Amerikos piliečiai, gyvena šiame krašte, nepamirskit registruotis.

• **PRANEŠIME** apie vėlionės Marijos Krivickienės laidotuves Dirvoje buvo praleista jos brolio Vlodo Matulionio, gyv. Clevelande, ir šeimos dalyvavimas šeimą ištikusiam gedule.

M. Krivickienė sausio 16 buvo palaidota Clevelando Kalvarijos kapinėse, lydinč šeimai, gausiems bičiuliams ir artimiesiems.

• **Jungtinis Finansų Komitetas** Clevelande buvo išrinktas sausio 7 įvykusiame susirinkime. Susirinkimą sušaukė LB apylinkių valdybos. Apie komiteto reikalingumą, ypač sukaktuviniams metais, jo planus ir užsimojimus kalbėjo I apyl. pirm. inž. A. Pautienis.

Į komitetą išrinkti dr. A. Butkus, F. Eidimtas, S. Knistautienė, J. Nasvytis ir A. Puškoriūtė.

RENGIA PIETUS

Vysk. Valančiaus lituanistinės mokyklos Tėvų Komitetas šį sekmadienį, sausio 21 d., tuoj po lietuviškų pamaldų, šv. Jurgio parapijos salėje rengia pietus. Visi kviečiami pietuose dalyvauti, nes tuo būdu paremsite lituanistinę mokyklą.

REIKALINGAS NAMŲ PRIŽIURĖTOJAS

L.T.M. Čiurlionio Ansambliui reikalingas namų prižiūrėtojas Veltui butas ir alga.

Suinteresuoti prašomi kreiptis į Vladą Plečkaitį telef. 731-7699.

• **Išnuomojami** šeimoms be vaikų du butai po 5 kambarius, naujai atremontuoti, po 60 dol. mėnesiui, šv. Jurgio parapijos rajone. Teirautis telef.: 431-2497.

• **Apdraudros reikalais** geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• **Prieš atnaujinami** savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite suvo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

CLEVELANDO VAIDILOS TEATRAS

NEPRIKLAUSOMYBĖS ATSTATYMO 50 METINĖMS ATŽYMĖTI

stato

ANTANO RŪKO 5 VEIKSMŲ VAIDINIMĄ

KETURI KELIAUNINKAI

Režisūra, dekoracijos, choreografija ir kostiumai
PETRO MAŽELIO.

Laikas: šeštadienį, sausio mėn. 27 d., 7 val. vakaro
sekmadienį, sausio mėn. 28 d., 4 val. po pietų.

Vieta: Šv. Jurgio parapijos salė.

Bilietai gaunami DIRVOJE ir sekmadienį, sausio mėn. 21 d. po pamaldų ŠV. JURGIO parapijos salėje.

FILATELIJOS KAMPELIS

Antanas Bernotas

(1)

AUSTRIJA išleido pusketvirtą šilingo pašto ženklą paminėjimui 100 metų sukakties, kai ten buvo įvestas akademinių miškininkystės studijavimas. Piešinį parodė žavingas kalnų vaizdelis su pusdžiūve išsikerojusia pušimi. Dailininkas — A. Pilch, graveris — R. Toth.

Kas gyveno Austrijoje ar Vokietijoje prisimins, kad ten spygliuočių miškai daugumoje sodintiniai ir auga gražiomis eilėmis, kruopščiai prižiūrimi, išretinami ir apgenėjami. Kirimai tuoj išvalomi ir sodinami nauji miškai. Panašiai prižiūrimi ir lapuočių miškai, nors jie ir nesodinami eilėmis. Ir

PARENGIMAI CLEVELANDE

SAUSIO 21 D. Vysk. M. Valančiaus Lit. Mokyklos ruošiami pietūs Šv. Jurgio parapijos salėje.

SAUSIO 27, ir 28 D. Vaidilos teatro pastatymas A. Rūko "Keturi Keliaininkai".

VASARIO 10 D. Ateitininkų balius šv. Jurgio parapijos salėje.

VASARIO 11 D. Šv. Kazimiero ir Vysk. Valančiaus lit. mokyklos, naujos parapijos salėje mini Lietuvos Nepriklausomybės 50 metų sukaktį. Įėjimas laisvas.

VASARIO 18 D. Lietuvos Valstybės Atstatymo 50 Metų Sukakties Minėjimas, Rengia ALT Clevelando skyrius.

VASARIO 24 D. Lietuviams Budžiams Remti Valdybos tradicinis vakaras šv. Jurgio parapijos salėje.

KOVO 9 D. Koncertas Naujos parapijos salėje. Programą atlieka sol. Daiva Mongirdaitė. Rengia šv. Kazimiero lit. mokyklos tėvų komitetas.

KOVO 24 D. Kaziuko Mugė.

BALANDŽIO 20 D. Vysk. M. Valančiaus Lit. Mokyklos metinis balius.

GEGUŽĖS 25 D. Vysk. M. Valančiaus Lit. Mokyklos mokslo metų pabaiga ir Aukuro ansamblio koncertas.

GEGUŽĖS 30 - BIRŽELIO 1 D. Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos suvažiavimas ir balius Clevelando Sheraton viešbutyje.

SPALIO 5 D. Grandinėlių koncertas Slovėnų salėje.

laisvoje Lietuvoje per keliolika paskutiniųjų metų buvo stengiamasi miškų tik vesti tvarkin-gai.

ISPANIJA išleido 4 p. ženklų seriją su žymiais ispanais: tėvas Jose Bethencourt, Enrique Granados, Ruben Dario ir šv. Ildefonsas. Čia dedame pusantros pezetos p. ženklą su Granados atvaizdu.

Enrique Granados (1867-1916) pianistas ir kompozitorius, yra vienas žymiausių ispanų tautinės muzikos kūrėjų. Jis pradėjo griežti su žymiuoju Cabrero orkestru, kuris 1892 m. pirmą kartą pagriežė Granados sukomponuotus tris ispanų šokius. 1900 m. jis įsteigė klasikinių koncertų draugiją ir su žymiais orkestrais važinėjo po Ispaniją, Prancūziją ir JAV. Kūrė operas ir suitas, bet labiausiai pasisekimo turėjo su savo kūrinių fortepionui, kuriuose įpynė ispanų tautines melodijas. Jis su Albeniz ir Falla sudaro nedalomą ispanų tautinės muzikos kūrėjų trijulę. 1916 m., grįždamas iš Amerikos po koncerto Baltuosiuose Rūmuose, paskendo kartu su žmona, kai jų laivas buvo torpeduotas vokiečių povandeninio laivo.

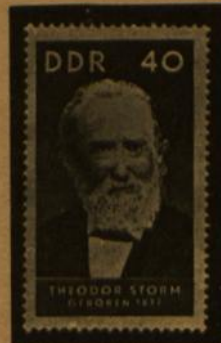
LICHTENŠTEINAS išleido 4 p. ženklų seriją savo sostinėje Vaduz esančiai katedrai paminėti su tos katedros vaizdu ir senovinėmis šventųjų statulomis.

Vaduz miestas, Lichtenšteino kunigaikštijos sostinė, guli dešinėje aukštutinio Reino upės pusėje, į pietus nuo Bodeno ežero, ir šiuo metu turi apie 2600 gyventojų. Mieste yra gotinio stiliaus katedra (kuri čia ir parodoma) bei atlaikė pilis, statyta XIII-me amžiuje, o jos bokštas užsilikęs net iš IX-to amž.; pilis 1499 m. šveicarų buvo sugriauta, bet vėliau atstatyta. -- Pats Lichtenšteinas yra nepriklausoma kunigaikštija, turinti pradžią 1342 m., kada kunigaikštis Hartmann I paėmė valdyti kraštą. Dabartinis sienas kraštas turi nuo 1712 m., o jį valdo kunigaikštis

ir žmonių renkamas seimelis. Kraštas užima 65 kv. mylias Reino slėnio ir gretimų kalnų guli tarp Austrijos ir Šveicarijos Alpių kalnuose, gyventojai vokiečių kilmės, katalikai, verčiasi žemės ūkiu ir gyvulininkyste, pramonė menka. Iš viso turi apie 17,800 gyventojų. Pašto ženklus išleidžia nuo 1912 metų.

R. VOKIETIJA išleido 3 p. ženklus su pasižymėjusiais vokiečiais: Georg Herwegh, John J. Winckelmann ir Theodor Storm. Pastarąjį čia dedame.

Theodor Storm (1817-1888), vokiečių poetas ir rašytojas, gimė kilmingoje šeimoje Husume, Schleswigo provincijoje. Studijavo teisę Kielo ir Berlyno universitetuose ir vertėsi advokatura ir teisėjavo. Be savo tiesioginių pareigų, mėgo literatūrą ir yra parašęs nemažą populiarų veikalo, kuriuose sodria ir jautria kalba į literatūrą perkėlė šiaurinės Vokietijos gamtą, jos žmones ir jų tautosaką. Vienas populiariausių yra jo Immensee, toliau sekla Audros raitelis, Regentrudė ir kt. Visi jo veikalai yra išleisti 8 tomuose, Lietuviškai okup. Lietuvoje E. Vengrienė 1961 m. išvertė jo "Audros raitelį", kuriame telpa ir Imeno ežeras bei kitos novelės.

ATSAKYMAI I LAIŠKUS: Ponui V. Matulaičiui, Toronto. Ačiū už Jūsų laišką iš lapkr. 17 d. su iškarpa iš Linn's filatelinio laikraščio. I. J. Brodowskio neteisinga lietuvių - lenkų santykių pavaizdavimą labai vykusiai atsakė tame pat laikraštyje gruodžio 18 d. p. Robertas Novak.

DAYTON

• Tėv. Gintautas Sabataitis, S. J., kuris šiuo metu tęsia psichologijos studijas Xavier Universitete, Cincinnati, Ohio, pasakys pagrindinę kalbą Dayton, Ohio, lietuvių 50-ties metų Nepriklausomybės sukakties minėjime, kuris įvyks sekmadienį, vasario 18 d. šv. Kryžiaus lietuvių parapijos salėje.

NEPAMIRSKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

MALE HELP

MILLING MACHINE OPERATORS TRAIN FOR HORIZONTAL BORING MILL

Privalote turėti vieną ar dviejų metų patirtį su Milling mašina, prie kurios savarankiškai galėjote atlikti įvairius darbus.

Puikus apmokymas darbo metu, plius instrukcijos klasėse padės jums pasiekti savarankiškos pozicijos, priklausomai nuo pažangumo.

Rei kalingas gimnazijos diplomai, geras anglų kalbos mokėjimas raštu ir žodžiu.

Puikus pradinis atlyginimas, visa eilė apdraudų, 10% premija antrai pamainai.

OSBORN MFG. COMPANY
5401 Hamilton Ave.
Phone: 361-1900
An Equal Opportunity Employer (7-8)

BAIGĖ GIMNAZIJAS APMOKOMI MAŠINISTO AMATUI

Puiki proga įsigyti pilną apmokymą įgudusio mašinisto pozicijai. Reikalingas gimnazijos diplomai, plius polinkis mechaniko darbui.

Geras darbo metu apmokymas ir instrukcijos klasėse, kad pagelbėtų pažangai. Privalote rašyti, skaityti ir gerai kalbėti angliškai.

Puikus pradinis atlyginimas, visa eilė apdraudų, 10% premija antrai pamainai.

OSBORN MFG. COMPANY
5401 Hamilton Ave.
Phone: 361-1900
An Equal Opportunity Employer (7-8)

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **Popiežius Paulius VI**, sausio 8 dieną, iškilmingoje audiencijoje priėmė prie šv. Sosto akredituotus diplomatinis atstovus, kurie jam pateikė naujųjų metų sveikinimus. Audiencijoje dalyvavo taip pat Lietuvos atstovas prie Vatikano, ministras Stasys Girdvainis, lydimas pasiuntinybės sekretoriaus Stasio Lozoraičio jr. Šia proga ministras Girdvainis asmeniškai perdavė lietuvių tautos vardu naujųjų metų sveikinimus, kartu išreikšdamas popiežiui padėką už jo nuolatines pastangas įgyvendinti pasaulyje teisingą taiką, kurioje būtų pašalintas smurtas ir kiekviena tauta galėtų gyventi laisvėje. Paulius VI atsakydamas, prisiminė savo ilgą pažintį su ministru Girdvainiu, užtikrino, jog Lietuva yra jam visad brangi ir artima ir pakartojo, jog lietuvių tautos kančios jam yra gerai žinomos. Popiežius, per Lietuvos atstovą suteikė visai lietuvių tautai apaštališkąjį palaiminimą.

DAILININKAI REMIA SAVO DARBAIS

Daugiau kaip 20 lietuvių dailininkų atsiliepė į Jungtinio Finansų Komiteto kreipimąsi ir padovanojo po kūrinių komiteto rengiamai loterijai. Ši loterija rengiama Lietuvos Laisvės Kovos Netų programos vykdymui finansuoti. Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 50-ties metų sukakčiai pagerbti savo kūrinius paaukojo šie dailininkai:

Aneliūnaitė, Balkuvienė, Bagdonas, Elskus, Galdikas, Ingelevičienė, Janušas, Jasiukynaitė, Jonynas, Juodis, Pautienius, Raulinaitis, Rutenis, Stankūnienė, Subačius, Urbaitytė, Viesulas, Vitkus, Vizgirda, Žoromskis, Dar laukiama keleto kitų jau pažadėjusių dailininkų kūrinių.

Tie šiam tikslui paaukoti kūrinių bus parduodami loterijos būdu. Loterijos bilietus platina visos Lietuvos Bendruomenės apylinkės, ypač Jungtinės Valsybės ir Kanadoje. Bilietų kaina po 1 dolerį. Perkančioms knygutėmis — 5 doleriai už šešių bilietų knygutę.

Vienas iš pirmųjų šios loterijos bilietų įsigijo Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas — už \$50.00. Be to, jis ir tiesiogiai paaukojo Jungtiniam Finansų Komitetui \$250.00. (ELTA)

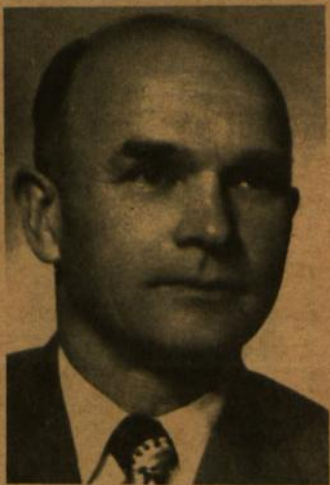
• **Skulptorius Antanas Mončys** šiuo metu ruošiasi naujoms parodoms Prancūzijoje ir Belgijoje. Jo naujas adresas: 103, rue de Vaugirard, Paris 6, France. Tel. 548-75-85.

• **Petras Petrutis**, Margučio vedėjas, JAV LB Centro Valdybos pakviestas, rūpinasi amerikiečių radijui skirtos Vasario 16-tos minėjimo juostelės pagaminimu.

• **JAV LB Centro Valdyba** ruošia 12-15 min. Vasario 16-tos minėjimo programą anglų kalba, kuri bus įrašyta į magnetofoninę juostelę, tinkamą naudoti radijo stotyse. LB apylinkių valdybos ir kitos organizacijos, ketinančios Nepriklausomybės šventės minėjimus ruošti amerikiečių radijo stotyse ir susiduriančios su programos paruošimo sunkumais, galės įsigyti tos juostelės kopiją. Kopijos įsigijimo reikalu prašome kreiptis šiuo adresu: B. Nainys, 6804 So. Maplewood Ave., Chicago, Illinois 60629. Tel. 776-4028.

• **Dr. Vytautas Vardys ir Gabrielius Gedvila**, Vasario 16-tos proga paruošė anglų kalba apie Lietuvą straipsnius. Tie straipsniai yra multiplikuoti ir siuntinėjami LB apygardų ir apylinkių valdyboms, prašant pasirūpinti patalpinimu amerikiečių spaudoje.

• **Anatolijus Kairys**, JAV LB Kultūros Fondo pirmininkas, rūpinasi dramos studijų Chicagoje numatoma atidaryti vasario mėn.

• **Pranys Alšėnas**, Martyno Jankaus monografijos ir kt. knygų autorius, spaudos bendradarbis, baigė Pedagoginį Lituanistikos Institutą neakivaizdiniu būdu ir įsigijo teisę dėstyti lietuvių kalbą kitataučių mokyklose.

• **JAV LB Hartfordo Apylinkės Valdyba** pirmoji atsiliepė į Centro Valdybos anketą apylinkių valdybų pirmininkų suvažiavimo reikalu. Ji pritarė tokio suvažiavimo šaukimui, davė pozityvių ir naudingų patarimų dėl suvažiavimo svarstytinų klausimų ir pažadėjo tokiam suvažiavime dalyvauti.

• **Ieva Trečiokienė**, iš Orange, N. J., prieš šventes buvo susirgus plaučių uždegimu ir buvo nuvežta į šv. Marijos ligoninę. Dabar sveiksta namuose.

NEW YORK

ISSISKIRSTĖ NEW YORKO VYRŲ OKTETAS

Keletą metų sėkmingai veikęs New Yorko vyrų oktetas išsiskirstė. Žinia ne-

džiuginanti, ypač su apgailestavimu ją sutinka lietuviškos dainos mėgėjai.

Oktetas buvo susiorganizuotas 1953 m. Tada jis vadinosi New Yorko Skautų Vyčių oktetas. Jam vadovavo muz. M. Liuberskis. 1960 m. oktetas buvo perorganizuotas ir pavadintas New Yorko Vyrų oktetu. Vadovu pakviestas pianistas Aleksas Mrozinskas. Jam pasisekė su oktetu pasiekti aukšto meninio pajėgumo, tobulai ir įdomiai perduoti dainą klausytojams ir leisti pajusti pilną dainavimo meno grožį.

Okteto paskutiniu metu dainavo A. Ilgutis, V. Dau-girdas, R. Kezys, J. Naku-tavičius, K. Simonavičius, V. Alksninis, L. Ralys ir V. Aukštikalnis.

Jų koncertus turėjo progos klausyti daugelis Amerikos lietuvių kolonijų. Paskutiniai koncertai buvo Chicagoje ir Toronte.

Taip pat oktetas prieš keletą metų išleido savo dainų plokštelę "Mes žengiam su daina". Joje yra 17 kūrinių. Ruošėsi išleisti ir antrą dainų plokštelę, deja, oktetas netikėtai baigė savo darbą ir išsiskirstė.

Okteto likvidavimosi priežasčių gali būti įvairių, bet svarbiausia bene bus laiko stoka, kurio nemaža reikalinga tobulam dainavimui išmokyti. Reikia nepamiršti, jog oktetą buvo sudarę jau vyrai, studentai, lietuviškos dainos entuziastai. Tas jų entuziazmas visada oktetą palaikė ir veik 15 metų daugelis oktetu gėrėjosi.

Netektų manyti, kad būtų išnykę lietuviškos dainos pamėgimas, tačiau per 15 metų pasikeitė tos veiklos ir visos kitos sąlygos. Vyrai subrendo, baigė studijas, sukūrė šeimas, visiems tenka rūpintis darbu, pagrindiniu pragyvenimo šaltiniu.

Paklaustas oktetą vadovavęs muz. A. Mrozinskas, ar nemana organizuoti naują oktetą, atsakė, "jei tik atsirastų naujų jėgų, su tokiais pasiryžimu, kokį yra parodę oktetininkai, tai vėl bandys imtis lietuviškos dainos populiarinimo."

• **New Yorko ALT** šiais jubiliejiniais metais, ruošiasi iškilmingai minėti Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo aktą.

Minėjimas įvyks š. m. vasario mėn. 18 d. Iškilmės prasidės sekmdienį, 10 val. ryto pamaldomis šv. Patriko katedroje. Iškilmingas aktas prasidės 4 val. po pietų, Washington Irving mokyklos patalpose, Manhattene.

Pagrindinę kalbą pasakys Vliko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas.

Meninė dalis susidės iš dvejų dalių: literatūrinės ir muzikinės. Literatūrinį montažą: — Kai Lietuva prabylo — išpildys aktoriai profesionalai: Vincė Leskaitienė, Henrikas Kačinskas ir Jurgis Blekaitis. Šį montažą parašė poetas Nika Niliūnas.

Muzikinėje dalyje girdėsime solistą St. Barą iš Chicago, kuriam akomponuos pianistė Aldona Kepalaitė.

Tuo būdu šių jubiliejinių metų Vasario 16 akto minėjimo meninė dalis bus išpildoma iškiliausiu mūsų artistų profesionalų.

DĖMESIO DIRVOS SKAITYTOJAMS CHICAGOJE

MEČYS ŠIMKUS, teisininkas, turįs ilgametę praktiką, tiksliai, tvarkingai ir greitai užpildo įvairius IN-COME TAX blankus. Adresas: 4259 So. Maplewood, Chicago, Ill., tel. CL 4-7450 arba YA 7-2046. Kasdien 9-8 val.

ALT S-gos E. CHICAGOS SKYRIUS PADIDINO

VILTIES ĮNAŠĄ IKI 1000 DOLERIŲ

ALT Sąjungos East Chicago skyriaus narių visuotinas susirinkimas įvyko sausio 6 lietuvių parapijos salėje. Nežiūrint sniego pūgos ir pablogėjusio kelio susirinkime dalyvavo Sąjungos pirmininkas Teodoras Blinstrubas, vicepirmininkas Mečys Valiukėnas ir išdininkas, šio skyriaus narys Kazimieras Pocius.

Susirinkimą atidarė skyriaus pirmininkas A. Juodvalkis ir paprašė susikaupimo minute pagerbti mirusį tautinės srovės veikėją ir Lietuvos atstovą Anglijai

OMAHA

• **Omahos lietuvių 50 m.** Lietuvos nepriklausomybės minėjimo komiteto surengtas Naujųjų Metų sutikimas sutraukė gana didelį skaičių žiūrovų ir davė rekordines pajamas. Programoje buvo duotas šokiškas, dainomis ir muzika išpintas varijetinio pobūdžio montažas "Burbuliai vėl keliauja" kuriame dalyvavo apie 40 aktorių.

• **Žurn. Jeronimas Cicėnas**, stipriai sušlubavęs sveikatai, pasitraukė pensijon gerokai apgailestaudamas nebegalėsiąs prenumeruoti ir sekti daugumos lietuviškos spaudos.

Kadangi greitu laiku čia nustos darbo ir jo žmona, tai Cicėnai planuoja iš Omahos išsikelti kitur.

• **Omahos medžiotojų ir meškeriojų klubo "Aras"** visuotinas susirinkimas iš savo kasos paskyrė trečiąją šimtą Lietuvos Fondui, 50 dol. Lietuvos Nepriklausomybės 50 m. minėjimo komitetui Omahoje ir 25 dol. parapijos reikalams. Tai vienas dėmesio ir pagarbos vertas sambūrių Omahoje, kuris kiekvienais metais nepamiršta pinigais apdalyti įvairių vietinių ir bendrinių lietuvių institucijų.

• **Omahos lietuvių 50 m.** Lietuvos nepriklausomybės minėjimo komitetas rengia du Vasario 16 d. minėjimus: vienas tik lietuviams, o antras, banketo forma, lietuviams ir daugybei vadovaujančių Nebraskos valstybės amerikiečių svečių. Minėjimo komiteto surengta madų paroda ir Naujų Metų sutikimas įgalino minėjimą atlikti pačioje geriausioje Omahos miesto salėje. Komitetui vadovauja, o taip pat visas kitas programos režisuoja, ruošia ir tvarko Danutė ir Benediktas Salskiai. (vš)

B. K. Balutis.

Trumpus apyskaitinius pranešimus padarė skyriaus pirm. A. Juodvalkis, išdininkas J. Bagdanskis ir Revizijos komisijos vardu R. Nemickas. Visi pranešimai susirinkimo vienbalsiai buvo priimti.

Sąjungos ir DIRVOS reikalais kalbėjo S-gos pirmininkas T. Blinstrubas, vicepirm. M. Valiukėnas ir išdininkas K. Pocius. Po jų pranešimų iškilo gyvos diskusijos bei eilė paklausimų. VILTIES d-jai susirinkimas paskyrė \$400.00 padidinti savo įnašą iki tūkstantinės.

Nominacijų Komisija sudarė kandidatų sąrašą į naują valdybą ir pateikė susirinkimui patvirtinti. Naują valdybą sudaro: pirmininkas — Kęstutis Sidabras, vicepirm. — Jonas Rimkūnas, sekretorius — Algimantas Markevičius, išdininkas — Romualdas Nemickas ir kultūrinių reikalų vadovas — Vytautas Aukštuolis.

Nominacijų komisija buvo įvesta tik praeitais metais ir jos darbo vaisiai buvo pasigeretini. Kitais kartais valdybos rinkimai sudarydavo vieną iš kebliausių ir sunkiai išsprendžiamų (atsisakant kandidatams). Šiuo kartu nebuvo jokio vargo.

Į nominacijų komisiją įeina skyriaus pirmininkas ir du rinkti nariai. Ateinančioms metams nariais išrinkti: Kazys Valeika ir Antanas Juodvalkis.

Į revizijos komisiją išrinkti: Juozas Bagdanskis, Stasys Kalvaitis ir Stasys Stulpinas.

Skyrius šiais metais švenčia dešimtmetį nuo įsistatymo ir valdyba jau daro metmenis atitinkamai paminėti.

Susirinkimui pirmininkavo Kazys Valeika ir sekretoriavo Algimantas Markevičius.

Po susirinkimo įspūdžiais buvo dalinamasi prie skyriaus ponių paruoštos kavutės su užkandžiais. (aj)

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

Laiškai iš visų pasaulio kraštų byloja, kad patikimiausias lietuvių ryšys ir informacijos šaltinis yra laikraštis. Turime bičiulių ir artimesnių žmonių visur. Ir ten, kur valiutos sunkumai, skirtingos gyvenimo sąlygos, neleidžia skirti laikraščiu reikalingos pinigų sumos. Neapsunkinkime BALF ar kitų labdaros organizacijų laikraščių prenumeratomis ar knygų pirkiniais. Užprenumeruokime laikraštį patys, tuo suteikiant didelę moralinę paramą savo artimesniam žmogui.

Prašome, naudojantis žemiau dedama iškarpa, pasitarnauti artimam broliui lietuviui P. Amerikoje, Vokietijoje ar kitur... o kad ir čia pat Amerikoje...

DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103
U. S. A.

Prašau siųsti Dirvą 1 metams (1/2 metų) šiuo adresu

Jungiu čekį, pašto perlaidą 13 dol. (7 dol. 1/2 metų).

Ta proga jungiu Dirvai auką dol.

Parašas

Adresas

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., 1/2 metų 7 dol.

Dalis lietuvių su suvažiavimo rengėjais ir paskaitininkais Evangelikų Liuteronų Bažnyčių išieivijoje kunigų ir darbuotojų suvažiavime Monbachtal/Schwarzwalde, Stovi iš kairės: Fr. Skėrys, Fr. Šienteris, Pasaulio Liuteronų Tarnybos vokiečių vyr. komiteto pirmininkas ir suvažiavimo rengėjas kun. dr. Ernst Eberhard iš Stuttgart, garbės senjoras kun. Adomas Gelžinis, prof. dr. Adolf Koeberle iš Muncheno, kun. Julius Stanaitis, senjoras kun. Adolfas Keleris ir vyr. bažnyčios tarėjas Gottfried Klapper iš Hannover.

Buv. Panevėžio Cukraus Fabriko Direktoriui
A + A

Dipl. inž. BALIUI DAUKUI

mirus Australijoje, skausmo prislėgtus žmoną PAJAUTĄ, sūnų RIMGAUDĄ ir dukrą PAJAUTĄ su šeimomis nuoširdžiai užjaučiame

Ona ir Antanas Juodvalkiai